

Hallituksen esitys Eduskunnalle osasairauspäivärahaa koskevaksi lainsäädännöksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sairausvakuutuslakia, työsopimuslakia, kunnallisesta viranhaltijasta annettua lakia, työttömyysturvalakia sekä julkisesta työvoimapalvelusta annettua lakia.

Vakuutetulla olisi mahdollisuus työskennellä osa-aikaisesti ja saada lisäksi osasairauspäivärahaa vähintään 60 sairauspäivärahapäivää kestäneen sairauden jälkeen. Osasairauspäiväraha olisi itsenäinen etuus, jonka maksamisen edellytyksenä olisi, että kokoaikaisessa työ-suhteessa oleva työntekijä olisi sopinut työnantajansa kanssa työnsä tekemisestä osa-aikaisesti laissa säädetyksi määräajaksi. Osasairauspäivärahan perusteena olevasta osa-aikatyötä koskevasta sopimuksesta säädettäisiin työsopimuslaissa sekä kunnallisesta viranhaltijasta annetussa laissa.

Osasairauspäivärahajärjestelmän tarkoituksena on tukea vakuutetun kuntoutumista ja työhön paluuta.

Osasairauspäivärahaa maksettaisiin sairausvakuutuslain tarkoittamalla tavalla työkyvyttömälle työntekijälle tai yrittäjälle. Työkyvyttömyyden olisi jatkuttava koko osasairauspäivärahakauden. Määrältään osasairauspäiväraha olisi aina puolet sitä välittömästi edeltävästä sairauspäivärahasta ja sitä voitaisiin maksaa 12—72 arkipäivää.

Työttömyysturvalakia tarkistettaisiin siten, ettei henkilö voisi saada osasairauspäivärahaa ja työttömyysetuutta samanaikaisesti ja julkisesta työvoimapalvelusta annettua lakia siten, ettei henkilö voisi saada osasairauspäivärahaa ja koulutustukea samanaikaisesti. Aika, jolta henkilö on saanut sairausvakuutuslain mukaista osasairauspäivärahaa pidentäisi palkansaajan ja yrittäjän työssäolohtojen tarkastelujaksoja.

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	4
1. Nykytila.....	4
1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö.....	4
Sairauspäiväraha ja sen myöntämisedellytykset	4
Kuntoutustarve ja sen selvittäminen päivärahakaudella	4
Sairauspäivärahan enimmäisaika	4
Sairauspäivärahan ensisijaisuusaika, toissijaisuus ja suhde muihin etuuksiin	5
Sairauspäivärahan määrä.....	5
Työntekijän oikeus sairausajan palkkaan ja sairauspäivärahan maksaminen työnantajalle.....	6
1.2. Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö.....	6
Yleistä	6
Ruotsi.....	6
Tanska	7
Norja	7
1.3. Nykytilan arviointi.....	8
Sairausvakuutuslain mukainen työkyvyttömyyden määritelmä.....	8
Enimmäisajan täyttyminen ja 12 kuukauden työkykyisyysvaatimus.....	8
Erilaiset työkyvyttömyyskäsitteet ja oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen	8
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	9
2.1. Tavoitteet	9
2.2. Keskeiset ehdotukset.....	9
3. Esityksen vaikutukset.....	10
3.1. Taloudelliset vaikutukset	10
3.2. Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	12
4. Asian valmistelu	12
5. Muut asiaan vaikuttavat seikat	13
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	14
1. Lakiehdotusten perustelut	14
1.1. Sairausvakuutuslaki	14
1 luku. Lain tarkoitus ja soveltamisala	14
8 luku. Sairauspäiväraha ja osasairauspäiväraha	14
11 luku. Päivärahaetuuksien määrä	17
15 luku. Toimeenpanoa koskevat säännökset.....	17
1.2. Työsopimuslaki	17
1.3. Laki kunnallisesta viranhaltijasta	19
1.4. Työttömyysturvalaki	20
3 luku. Etuuden saamisen yleiset rajoitukset.....	20
5 luku. Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset.....	20

1.5. Laki julkisesta työvoimapalvelusta	20
9 luku. Koulutustuki	20
2. Tarkemmat säännökset ja määräykset.....	21
3. Voimaantulo	21
4. Suhde perustuslakiin ja säätämijärjestys.....	21
LAKIEHDOTUKSET	22
sairausvakuutuslain muuttamisesta.....	22
työsopimuslain muuttamisesta	25
kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 26 §:n muuttamisesta.....	26
työttömyysturvalain muuttamisesta	26
julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 9 luvun 4 §:n muuttamisesta	28
LIITE	29
RINNAKKAISTEKSTIT	29
sairausvakuutuslain muuttamisesta.....	29
työsopimuslain muuttamisesta	34
kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 26 §:n muuttamisesta.....	35
työttömyysturvalain muuttamisesta	36
julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 9 luvun 4 §:n muuttamisesta	38

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Sairauspäiväraha ja sen myöntämisedellytykset

Sairauspäiväraha korvaa 16—67-vuotiaan Suomessa vakuutetun ansionmenetystä ajalta, jona hän on estynyt tekemästä työtään sairaudesta johtuvan työkyvyttömyyden vuoksi. Päivärahan myöntäminen heti omavastuuajan jälkeen edellyttää oman tai ansiotyön tekemistä kolmen kuukauden aikana välittömästi ennen työkyvyttömyyden alkamista. Jos tämä työedellytys ei täyty, päivärahaoikeus alkaa sen jälkeen, kun työkyvyttömyys on kestänyt yhdenjaksoisesti 55 päivää. Työedellytys täyttyy, kun vakuutettu on esimerkiksi tehnyt ansiotyötä, toiminut yrittäjänä, ollut työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa tai opiskellut.

Sairausvakuutuslaissa (1224/2004) työkyvyttömyydellä tarkoitetaan sellaista sairaudesta johtuvaa tilaa, jonka kestäessä vakuutettu on sairauden edelleen jatkuessa kykenemätön tekemään tavallista työtään tai työtä, joka on siihen läheisesti verrattavaa. Kyse on vakuutetun toimintakyvyn ja sairauden välisestä syy-yhteydestä eli siitä, mikä on yksilön kyky tehdä työtään mahdollisesta sairaudesta, viasta tai vammasta huolimatta. Työkyvyn ammatillinen arvio tehdään yleensä ennen työkyvyttömyyttä tehdyn työn perusteella.

Keskeinen lähtökohta arvioitaessa vakuutetun tilannetta sairauspäiväraha-asian käsitteilyn yhteydessä on, että hankitaan riittävät tiedot työkykyyn vaikuttavista sairauksista ja niiden toimintakyvylle aiheuttamista rajoitteista. Lisäksi tarvitaan olennaiset tiedot vakuutetun työstä ja työolosuhteista sekä työn vaatimuksista. Työkyvyttömyyden selvittämiseksi on esitettävä lääkärintodistus tai -lausunto. Suppean lääkärintodistuksen, esimerkiksi lääkärintodistus A:n tai vastaavan

perusteella päivärahaa voidaan myöntää yhteensä enintään 60 päivän ajaksi. Kun työkyvyttömyys jatkuu tätä kauemmin, on vakuutetun yleensä esitettävä lääkärinlausunto B tai vastaava. Vakuutettu voidaan lähettää myös lisätutkimuksiin työkyvyn arvioimista tai terveydentilan selvittämistä varten.

Kuntoutustarve ja sen selvittäminen päivärahaudella

Kansaneläkelaitoksen on tarvittaessa selvitettävä vakuutetun kuntoutustarve. Kuntoutustarve on kuitenkin selvitettävä viimeistään silloin, kun vakuutetun sairauspäivärahopäivien lukumäärä ylittää 60. Jos päivärahasian valmistelun yhteydessä ilmenee, että vakuutettua uhkaa työkyvyttömyyden pitkityminen tai työhön paluun vaikeutuminen, tällöin tarvittaessa selvitetään vakuutetun kuntoutusmahdollisuuksia sekä järjestetään kuntoutusta tai harkitaan muuta työkykyä tukevia toimenpiteitä. Kuntoutustarvetta arvioidaan tarpeen tullen myös silloin, kun 150. päivärahopäivä täyttyy. Kuntoutustarpeen selvittäminen voi nousta esiin myös eläkkeen hakemisen yhteydessä. Lain mukaan Kansaneläkelaitoksen on ennen työkyvyttömyyseläkepäätöksen tekemistä tarvittaessa varmistettava, että vakuutetun mahdollisuudet kuntoutukseen on selvitetty.

Sairauspäivärahan enimmäisaika

Sairauspäiväraha myönnetään omavastuu-aikaa seuraavasta arkipäivästä. Omavastuu-aika on työkyvyttömyyden alkamispäivä ja yhdeksän seuraavaa arkipäivää. Jos työkyvyttömyys alkaa saman sairauden perusteella uudelleen 30 päivän kuluessa edellisen päivärahaudon päättymisestä, sairauspäiväraha maksetaan työkyvyttömyyden alkamispäivää seuraavasta arkipäivästä. Sairauspäiväraha on tarkoitettu korvaamaan alle vuoden kestävästä sairaudesta johtuvaa työkyvyttömyyttä. Päivärahaa maksetaan enintään sen

kalenterikuukauden loppuun, jota seuraavan kuukauden aikana päivärahopäivien lukumäärä nousisi 300 päivään. Tähän enimmäisaikaan lasketaan sairauspäivärahopäivät työkyvyttömyyden alkamista välittömästi edeltäneeltä kahdelta vuodelta. Jos vakuutettu on välillä ollut työkykyinen vähintään vuoden ajan, tätä edeltäneitä päivärahopäiviä ei oteta huomioon. Päivärahaa voidaan myöntää enimmäisajan täyttymisestä huolimatta, jos edellisen työkyvyttömyyden päättymisestä on kulunut yli vuosi. Sairauden diagnoosilla ei tällöin ole merkitystä. Työkykyisenä ei pidetä vakuutettua, joka saa täyttä lakisääteistä työkyvyttömyyseläkettä tai muuta korvausta työkyvyttömyyden perusteella. Sairauspäiväraha voidaan kuitenkin myöntää enimmäisajan täyttymisen jälkeen, vaikka vakuutettu ei ole ollut työkykyinen vuoden aikaa, jos työkyvyttömyys johtuu uudesta sairaudesta. Uutena sairautena pidetään sairautta, joka ei ole aiheuttanut työkyvyttömyyttä aikaisempaan enimmäisaikana, ja jonka ei voida katsoa liittyvän aikaisempaan työkyvyttömyyteen.

Sairauspäivärahan ensisijaisuusaika, toissijaisuus ja suhde muihin etuuksiin

Sairauspäivärahan ensisijaisuusaika vahvistetaan työeläkelakien mukaisen täyden työkyvyttömyyden alkamisajan määrittelyä varten. Työkyvyttömyyseläke alkaa aikaisintaan ensisijaisuusajan päättymistä seuraavan kalenterikuukauden alusta lukuun ottamatta työntekijäin eläkelain (395/1961) 4 d §:n 2 momentissa tarkoitettuja erityistilanteita. Sairauspäivärahalle lasketaan ensisijaisuusaika, kun päivärahopäiviä ensimmäisen kerran on kertynyt 150 päivää. Ensisijaisuusaika käsittää 150 ensimmäistä päivärahopäivää sekä tämän jälkeiset viisi täyttä kalenterikuukautta. Ensisijaisuusaika päättyy jo neljännen kuukauden lopussa, jos myös sairauspäivärahan enimmäisaika päättyisi tällöin.

Sairauspäiväraha on toissijainen korvaus saman työkyvyttömyyden perusteella maksettaviin muiden lakien mukaisiin etuuksiin nähden. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että jos henkilö saa korvausta saman työkyvyttömyyden vuoksi muunkin lain nojalla, hän

saa sairauspäivärahaa vain siltä osin kuin se ylittää muun lain nojalla suoritettavan korvauksen. Tällaisia vähennettäviä etuuksia ovat saman työkyvyttömyyden vuoksi ja samalta ajalta maksettavat muun lain mukaiset etuudet, muuhun korvausvelvollisuuteen liittyvä korvaus sekä vastaavat ulkomaan lain mukaiset korvaukset.

Sairauspäivärahaan ei ole oikeutta ajalta, jolta vakuutettu saa opintotukilain (65/1994) mukaista opintorahaa, Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain (566/2005) mukaista kuntoutusrahaa, työeläkelakien mukaista kuntoutusrahaa taikka ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuksen, liikennevakuutuksen, sotilasvammalain (404/1948) tai sotilastapaturmalain (1211/1990) kuntoutusta koskevien säännösten perusteella. Päivärahaan ei ole myöskään oikeutta vakuutetulla, joka saa työttömyyseläkettä, vanhuuseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä, kansaneläkelain (347/1956) tai työeläkelakien mukaista osaaikaeläkettä tai jolla on oikeus kansaneläkelain 22 §:n 1 momentin nojalla myönnettyyn työkyvyttömyyseläkkeeseen. Sairauspäivärahaan on kuitenkin oikeus 68 vuotta nuoremalla vakuutetulla, jos hän saadessaan edellä mainittuja eläkkeitä tai maahanmuuttajien erityistukea tekee työtä ja tulee tähän työhön työkyvyttömäksi.

Sairauspäivärahan määrä

Sairauspäivärahan suuruus määräytyy työkyvyttömyyden alkamista edeltäneenä vuonna toimitetussa verotuksessa todettujen työtulojen perusteella. Maatalousyrittäjien ja muiden yrittäjien työtulo määräytyy eläkevakuutusta varten vahvistetun työtulon perusteella. Jos yrittäjällä ei ole YEL- tai MYEL-vakuutusta, katsotaan hänen työtulokseen edellisessä verotuksessa vahvistettu ansiotulo-osuus elinkeinotoiminnasta, maataloudesta ja yhtymästä, omasta yrityksestä tai maataloudesta saatu palkkatulo sekä yritystoimintaan liittyvä työkorvaus ja portotalouden tulo. Päiväraha voidaan maksaa myös työkyvyttömyyden alkamista edeltäneiden viimeisen kuuden kuukauden työtulon perusteella, jos kyseiset tulot ovat jatkuvasti olleet

olennaisesti suuremmat kuin verotuksessa todetut tulot.

Työntekijän oikeus sairausajan palkkaan ja sairauspäivärahan maksaminen työnantajalle

Sairausloman ajalta maksettavasta palkasta säädetään työsopimuslaissa (55/2001). Työsopimuslain 2 luvun 11 §:n 1 momentissa säädetään työntekijän oikeudesta palkkaan kokoaikaisen sairausloman ajalta ennen sairausvakuutuslain mukaisen päivärahaikauden alkamista. Lisäksi työ- ja virkaehtosopimuksin on sovittu työntekijän ja virkamiehen tai viranhaltijan oikeudesta sairausajan palkkaan. Työsopimuslain mukaan työntekijöiden ja työnantajien valtakunnallisilla yhdistyksillä on oikeus sopia sairausajan palkasta laista poiketen. Useissa työehtosopimuksissa työntekijän oikeutta sairausajan palkkaan on rajoitettu niin sanotuilla karenssipäivillä tai -päivillä. Toisaalta työehtosopimuksin on sovittu työnantajan velvollisuudesta maksaa sairausajan palkkaa laissa säädettyä pidemmältä ajalta. Käytännössä työntekijän oikeus sairausajan palkkaan määräytyy useimmilla aloilla työehtosopimusten mukaan. Vastavasti virkamiesten oikeudet määräytyvät virkaehtosopimusten mukaan. Työnantajalle maksetaan sairauspäiväraha siltä osin kuin vakuutetulla on työsuhteen perusteella oikeus palkan tai sitä vastaavan korvauksen saamiseen sairausloman ajalta ja kun työsuhteen ehtoissa on sovittu päivärahaetuuden tai sen osan suorittamisesta vakuutetun sijasta työnantajalle. Sairauspäivärahaa ei makseta vakuutetulle samalta ajalta palkkaa vastaavalta osalta.

1.2. Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö

Yleistä

Seuraavassa on tarkasteltu lyhyesti pohjoismaisia sairauspäivärahajärjestelmiä. Kaikissa tarkastelun kohteena olevissa maissa on käytössä osittainen sairauspäiväraha. Muissa pohjoismaissa työkyvyttömyyden käsitettä ei pidetä jakamattomana kuten Suomessa pidetään, vaan osittaisen päivärahan määrä määräytyy työkyvyn alentumisen ja työstä pois-

saolon mukaan.

Ruotsi

Ruotsissa palkansaajalla on tietyin edellytyksin oikeus sairausajan palkkaan työkyvyttömyyden ensimmäiset 14 päivää, jonka jälkeen vakuutuskassa (Försäkringskassan) maksaa sairauspäivärahaa. Muut kuin palkansaajat, kuten työttömät, itsenäiset ammatinharjoittajat ja opiskelijat, saavat päivärahan vakuutuskassasta työkyvyttömyyden alusta alkaen. Vakuutetulla on yhden päivän omavastuu riippumatta siitä, maksaako työnantaja sairausajan palkkaa vai saako vakuutettu päivärahan vakuutuskassasta. Itsenäisellä ammatinharjoittajalla omavastuu on 3—30 päivää. Päiväraha on määrältään 80 prosenttia päivärahan perusteena olevista tuloista ja päivärahan perusteena olevat työtulot vahvistaa vakuutuskassa vakuutetun esittämien työtulojen perusteella. Päivärahan perusteena oleville työtuloille on vahvistettu enimmäistaso. Päivärahan maksamiselle ei ole muodollista enimmäisaikaa.

Vakuutetulla on oikeus osittaiseen sairauspäivärahaan, kun hänen työkykynsä on alentunut vähintään neljäsosalla. Osittaista sairauspäivärahaa voi saada sairausjakson alusta lähtien. Jos vakuutetun täytyy olla työkyvyttömyyden vuoksi poissa ansiotyöstään vähintään 25 prosenttia työajasta kyseisenä päivänä, katsotaan hänen työkykynsä tuona päivänä alentuneen vähintään vastaavassa määrin ja hänellä on oikeus osittaiseen sairauspäivärahaan. Vakuutetulla on oikeus osittaiseen sairauspäivärahaan myös sellaisilta päiviltä, kun hän osallistuu lääkärin määräämään hoitoimenpiteeseen tai lääkinnälliseen kuntoutukseen. Kyseisten toimenpiteiden tarkoituksena on ehkäistä sairastumista tai lyhentää sairausaikaa, ehkäistä osittain tai kokonaan työkyvyn alentuminen tai palauttaa vakuutetun työkyky. Näissä tapauksissa vakuutetun työkyvyn katsotaan alentuneen siinä määrin kuin vakuutettu on hoitojen tai kuntoutuksen vuoksi ollut estynyt tekemästä ansiotyötään. Osittainen sairauspäiväraha on $\frac{3}{4}$, $\frac{1}{2}$ tai $\frac{1}{4}$ täysimääräisen päivärahan määrästä riippuen siitä, kuinka paljon hakijan työkyvyn katsotaan alentuneen. Osittain sairauslomalla olevien vakuutettujen osuus on Ruotsissa kas-

vamassa; kokoaikaisesti sairauslomalla olevien osuus oli 68,4 prosenttia kesäkuussa 2003 ja 70,0 prosenttia kesäkuussa 2002 eli osittain työkyvyttömiä osuus on noussut vuodessa 1,6 prosenttiyksikköä samana aikana, kun sairauspäivärahan saajien määrä on laskenut noin 8 000:lla.

Tanska

Tanskassa työntekijällä on oikeus saada sairauspäivärahaa ensimmäisestä työkyvyttömyyspäivästä alkaen. Jos työnantaja ei maksa sairausajan palkkaa, on työnantaja tiettyin edellytyksin velvollinen maksamaan työntekijälleen sairauspäivärahaa kaksi viikkoa. Työnantaja voi maksaa myös kahden viikon jälkeen työntekijälleen täyttä palkkaa. Tällöin työnantajalle siirtyy oikeus saada maksamansa palkan määrään asti työntekijälle muutoin maksettava päiväraha. Jos työkyvyttömyys jatkuu yli kaksi viikkoa, eikä työnantaja maksa sairausajan palkkaa, sairauspäivärahan maksaa kunnallinen viranomaislainen. Kunta maksaa sairauspäivärahan muille vakuutetuille kuten niille, joiden työolo-olohehto ei täyty ja itsenäisille ammatinharjoittajille. Ammatinharjoittajille maksettavassa sairauspäivärahassa on kahden viikon omavastuu-aika. Sairauspäivärahan kustannuksiin osallistuvat työntekijät, kunnat ja valtio. Määrältään päiväraha määräytyy sen palkan perusteella, jonka työntekijä olisi saanut ilman työkyvyttömyyttä. Laissa on kuitenkin säädetty päivärahan enimmäismäärästä. Itsenäisillä ammatinharjoittajilla päiväraha määräytyy yritystulojen perusteella. Oikeus päivärahaan päättyy, kun päivärahaa maksettu 52 viikkoa viimeisen 18 kalenterikuukauden aikana. Tietyissä tilanteissa päiväraha-oikeutta on kuitenkin mahdollista pidentää.

Palkansaajalla on oikeus "alennettuun päivärahaan" osittaisen työkyvyttömyyden johdosta silloin, kun lääkäri katsoo, että vakuutettu voi tehdä työtään ainoastaan osittain työkykyisesti tai osan päivää taikka kun vakuutettu joutuu olemaan osan päivää poissa työstä lääkärin määräämien hoitotoimenpiteiden vuoksi. "Alennettua päivärahaa" määrä suhteutetaan työkyvyttömyyden asteeseen ja sitä voidaan maksaa ilman edeltävää täyttä työkyvyttömyyttä tai koko-aikaista päivärahaa.

Päivärahaa ei myönnetä palkansaajalle, jos hän joutuu olemaan poissa työstään alle neljä tuntia viikossa. Itsenäisellä ammatinharjoittajalla on oikeus "alennettuun päivärahaan" silloin, kun lääkäri katsoo, että yrittäjä työkyvyttömyyden vuoksi pystyy tekemään puolet normaalista työstään. Tanskan lainsäädännön perusteella työnantajalla ei kuitenkaan ole velvollisuutta järjestää osa-aikaista työtä työntekijälle, joka on osittain työkyvyttömyyden vuoksi joutunut tekemään työtään.

Norja

Norjassa päivärahan edellytyksenä on tietty vähimmäistulotaso. Palkansaajalla on oikeus tiettyin edellytyksin saada työnantajalta sairauspäivärahaa ensimmäiset 16 kalenterivuorokautta, jonka jälkeen vakuutettu saa päivärahan sosiaalivakuutusjärjestelmästä. Jos työnantaja maksaa tämänkin jälkeen työntekijälleen sairausajan palkkaa, siirtyy työnantajalle oikeus saada päivärahaa vastaava määrä. Työnantajan maksamaan sairauspäivärahaan lasketaan myös ne päivät, jolloin työntekijä on ollut vain osittain työkyvyttömyyden vuoksi. Päivärahaa maksetaan arkipäiviltä, ei lauantai- eikä sunnuntapäiviltä. Palkansaajan päivärahan määrä on 100 prosenttia hänen eläkkeensä perusteena olevasta tulosta ja itsenäisen ammatinharjoittajan 65 prosenttia eläkkeensä perusteena olevasta tulosta. Itsenäisillä ammatinharjoittajilla on lisäksi 16 kalenteripäivän omavastuu-aika. Päivärahan enimmäisaika on joko 248, 250 tai 260 päivää kolmessa vuodessa, ja päivärahan suorituspäiviin lasketaan kaikki suorituspäivät työkyvyttömyyden asteesta riippumatta.

Kun vakuutetun työkyky on alentunut vähintään 20 prosentilla, hänellä on oikeus "alennettuun sairauspäivärahaan". "Alennettua päivärahaa" voi saada sairausjakson alusta lähtien. Päiväraha määräytyy sen mukaan, missä määrin vakuutetun työkyky on alentunut. Esimerkiksi jos vakuutettu on 50 prosenttisesti työkyvyttömyyden vuoksi, hän saa 50 prosenttia täysimääräisestä päivärahasta. Käytännön toteutuksesta sopivat työnantaja ja työntekijä yhdessä. Työntekijä voi tehdä lyhyempää työpäivää, tehdä vähemmän työpäiviä viikossa tai työskennellä saman ajan kuin aikaisemminkin, mutta alennetulla palkalla.

"Alennettua sairauspäivärahaa" käytetään paljon "aktivisykemelding" -nimisen järjestelyn yhteydessä. Siinä työntekijä totuttelee enintään 12 viikon ajan työntekoon tavallisella työpaikallaan ja saa samanaikaisesti sairauspäivärahaa tai kuntoutusrahaa. Päivärahan saaminen edellyttää, että työnantaja ja työntekijä ovat tehneet yhteisen suunnitelman, jonka sosiaalivakuutuksen paikallistointi on hyväksynyt.

1.3. Nykytilan arviointi

Sairausvakuutuslain mukainen työkyvyttömyyden määritelmä

Sairauspäiväraha on tarkoitettu korvaamaan sairaudesta johtuvan lyhytaikaisen työkyvyttömyyden aiheuttamaa ansionmenetystä. Samalla se myös mahdollistaa työkyvyn säilymisen kannalta tarpeellisen sairauden hoidon ja toipumisen sekä työhön paluun. Sairausvakuutuslaissa työkyvyttömyydellä tarkoitetaan vakuutetun kykenemättömyyttä tehdä tavallista työtään. Päivärahaoikeutta määriteltäessä työkyvyttömyysarvio tehdään siten aina vaihtoehtojen työkykyinen tai työkyvytön välillä. Sairausvakuutuslain mukaisessa työkyvyttömyydessä on kyse vakuutetun toimintakyvyn ja sairauden välisestä syytetydestä eli siitä, mikä on yksilön kyky tehdä työtään mahdollisesta sairaudesta, viastai vammasta huolimatta.

Lakiin ei nykyään sisälly mahdollisuutta maksaa sairauspäivärahaa osalta päivää. Vakuutetun tulee pääsääntöisesti olla kokonaan poissa työstään. Sairauspäivärahaa saava vakuutettu on täysin poissa työelämästä, eikä hänellä ole mahdollisuutta ilman päivärahaoikeuden menettämistä palata työhönsä kokeiluluonteisesti jo ennen sairausloman päättymistä. Osittainen työskentely sairauslomalla saattaisi joissakin tilanteissa kuitenkin edesauttaa vakuutetun kuntoutumista ja nopeuttaa hänen toimintakykynsä palautumista.

Enimmäisajan täyttyminen ja 12 kuukauden työkykyisyysvaatimus

Sairauspäivärahaa maksetaan sen kalenterikuukauden loppuun, jota seuraavan kuukauden aikana päivärahopäivien lukumäärä

nousisi 300 päivään. Enimmäisaikaa laskettaessa otetaan huomioon kaikki sairauspäivärahopäivät riippumatta siitä, mistä sairaudesta työkyvyttömyys aiheutui.

Vakuutetun oikeus saada sairauspäivärahaan sen enimmäisajan täyttymisen jälkeen riippuu siitä, mistä sairaudesta alkanut työkyvyttömyys aiheutuu. Jos työkyvyttömyys aiheutuu sellaisesta sairaudesta, joka ei ole ollut aiheuttamassa työkyvyttömyyttä sairauspäivärahan enimmäisajalla ja jonka ei voida katsoa liittyvän aikaisempaan työkyvyttömyyteen, päiväraha myönnetään normaalisti. Sairautta ei kuitenkaan pidetä uutena, vaikka se lääketieteellisesti olisikin eri sairaus, jos vakuutettu ei ole edellisen työkyvyttömyyden päätyttyä ollut vähintään yhtä päivää työkykyinen. Jos kyseessä aiempaan työkyvyttömyyteen liittyvä sairaus, vakuutetulla on oikeus saada sairauspäivärahaa vain, jos hän on ollut yhtäjaksoisesti työkykyinen vähintään 12 kuukauden ajan. Tähän vuoden mittaiseen aikaan ei saa sisältyä yhdeksän päivän omavastuuajan ylittävää työkyvyttömyyttä.

Jos enimmäisajan sairauspäivärahaa saanut vakuutettu on saanut työkyvyttömyyseläkkeestä hylkäävän päätöksen tai hakemus on vielä vireillä, hänellä on oikeus työttömyysetuuteen. Aina työkyvyttömyys ei pääty sairauspäivärahan enimmäisajan päättymiseen ja toisaalta työkyvyttömyys saattaa myös alkaa myöhemmin uudelleen. Vuoden 2005 alusta voimaan tulleen sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n mukaan työkykyisyysaikaan rinnastetaan aika, jona vakuutettu on ollut oikeutettu työttömyysetuuteen siksi, että hänen eläkehakemuksensa on hylätty. Siten näillä vakuutetuilla on 12 kuukauden työttömänä työnhakijana olemisen jälkeen oikeus sairauspäivärahaan samankin sairauden perusteella enimmäisajan täyttymisestä huolimatta, jos he ovat edelleen sairausvakuutuslain mukaisesti työkyvyttömiä.

Erilaiset työkyvyttömyyskäsitteet ja oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen

Sairauspäivärahalle vahvistetaan ensisijaisuusaika työeläkelakien mukaisen täyden työkyvyttömyyseläkkeen alkamisajan määrittelyä varten. Pääsääntöisesti eläke myönnetään päivärahan ensisijaisuusajan päättymi-

sestä alkaen. Työeläkelakien mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen tai kuntoutustuen myöntäminen edellyttää vuoden mittaista työkyvyttömyyttä, joka jatkuu vähintään kuukauden eläkeoikeuden alkamisesta lukien. Vuoden aikaa arvioitaessa sairauspäiväraharatkaisut eivät ole sitovia, vaan ratkaisu tehdään itsenäisesti ottamalla huomioon päivärahan ensisijaisuusajan vahvistaminen ja käytettävissä olevat lääkärintlausunnot. Työkyvyttömyyseläke myönnetään vähintään kuukauden ajaksi. Sairauspäivärahaa enimmäisajan saanut vakuutettu voi edelleen olla sairausvakuutuslain tarkoittamalla tavalla työkyvytön, mutta hänen työkyvyttömyytensä ei kuitenkaan oikeuta kuntoutustukeen tai työkyvyttömyyseläkkeeseen. Tämä voi johtua siitä, että työkyvyttömyys määritellään eri tavalla eläkelaeissa kuin sairausvakuutuslaissa tai siitä, että työkyvyttömyys jatkuu niin lyhyen aikaa, ettei oikeutta kuntoutustukeen tai työkyvyttömyyseläkkeeseen synny.

Kansaneläkejärjestelmän työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisedellytykset poikkeavat eräiltä osin työeläkejärjestelmässä säädetyistä edellytyksistä. Kansaneläkelain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen myöntäminen ei edellytä, että vakuutettu on ollut työkyvytön yhden vuoden ajan. Eläkettä ei kuitenkaan myönnetä lyhyemmän kuin kuukauden mittaisen työkyvyttömyyden ajaksi, mikä vastaa työeläkelakien mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen edellytyksiä.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1. Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on luoda osasairauspäivärahajärjestelmä, joka tukisi vakuutetun paluuta takaisin hänen omaan työhönsä pitkähkön sairausloman jälkeen. Tavoitteena on kehittää järjestelmä, joka mahdollistaisi työhön paluun yksilöllisen suunnittelun siten, että työntekijä tai yrittäjä pystyisi pitkähkön työkyvyttömyysjakson jälkeen sopeutumaan takaisin omaan työhönsä. Tavoitteena on tukea henkilön omaa pyrkimystä työhön paluuseen. Työn sosiaalinen, osallistumisen näkökulman mukainen merkitys työkyvyn palaut-

tamista tukevana tekijänä tulee näin huomioiduksi. Järjestelmän tavoitteena on mahdollistaa myös eräänlainen työkokeilu, jonka aikana saataisiin selvitettyksi, mahdollistaako henkilön jäljellä oleva työkyky omista tehtävistä suoriutumisen.

Uudistuksen tavoitteena ei ole heikentää vakuutetun työkyvyttömyyden ajan toimeentuloturva. Kyse ei ole työkyvyttömyyden määritelmän tiukentamisesta eikä sairauslomalle pääsyn vaikeuttamisesta, vaan tavoitteena on luoda vaihtoehto niihin tilanteisiin, joihin se jäljellä olevan työkyvyn puitteissa ja työpaikan olosuhteet huomioon ottaen sopii.

2.2. Keskeiset ehdotukset

Vakuutetun työhön paluun tukemiseksi ehdotetaan osasairauspäivärahajärjestelmää, jossa vakuutetulla olisi mahdollisuus työskenellä osa-aikaisesti ja saada lisäksi osasairauspäivärahaa vähintään 60 sairauspäivärahapäivää eli noin kolme kuukautta, kestäneen sairauden jälkeen.

Osasairauspäivärahajärjestelmä edellyttää sairausvakuutuslain muuttamista sekä työsopimuslakiin säännöstä osa-aikaisesta sairauspoissaolosta. Työsopimuslakia vastaava säännös otettaisiin myös kunnallisesta viranhaltijasta annettuun lakiin (304/2003). Järjestelmää olisi tarkoitus soveltaa sekä työ- että virkasuhteissa. Vastaavat järjestelyt toteutetaan valtion virkamiesten osalta erikseen.

Osasairauspäiväraha olisi itsenäinen etuus, jonka maksamisen edellytyksenä olisi, että kokoaikaisessa työsuhteessa oleva työntekijä olisi sopinut työnantajansa kanssa työnsä tekemisestä osa-aikaisesti laissa säädettyjen määräaikojen puitteissa. Työajan ja palkan olisi vähennyttävä 40–60 prosenttiin aiemmasta. Yrittäjältä edellytettäisiin, että työaika ja ansiot ovat alentuneet vastaavalla tavalla. Osasairauspäivärahaa maksettaisiin sairausvakuutuslain tarkoittamalla tavalla työkyvyttömälle työntekijälle tai yrittäjälle. Työkyvyttömyyden olisi jatkuttava koko osasairauspäivärahakauden. Osittaisesta työskentelestä huolimatta vakuutettua voitaisiin edelleen pitää sairausvakuutuslain mukaisesti työkyvyttömänä, jos vakuutettu terveydenti-

lansa perusteella ja muutoin täyttäisi sairausvakuutuslaissa työkyvyttömyydelle asetetut edellytykset.

Määrältään osasairauspäiväraha olisi aina puolet sitä välittömästi edeltävästä sairauspäivärahasta ja sitä voitaisiin maksaa 12—72 arkipäivää. Enimmäisaikaa laskettaessa otettaisiin huomioon kaikki osasairauspäivärahapäivät kahden edeltäneen vuoden ajalta.

Jos vakuutettu ei osasairauspäivärahalta kokoaikatyöhön palattuaan terveydentilansa vuoksi kykenekään suoriutumaan kokoaikatyöstään, vakuutetulla olisi tietyin edellytyksin mahdollisuus palata kokoaikatyöstä yhden sairauspäivärahapäivän jälkeen takaisin osasairauspäivärahalle. Muutoin uuteen osasairauspäivärahakautteen vaadittaisiin aina sitä edeltävä vähintään 60 arkipäivää kestänyt sairauspäivärahajakso.

Jos vakuutetun oikeus osasairauspäivärahaan päättyisi kesken osasairauspäivärahakauden sairauden, työsuhteen päättymisen tai muun vastaavan syyn vuoksi, vakuutettu palaisi takaisin sairauspäivärahalle jäljellä olevia osasairauspäivärahapäiviä vastaavaksi ajaksi.

Työsopimuslain 2 lukuun ehdotetaan lisättäväksi osa-aikaista sairauspoissaoloa koskeva säännös, jossa viitattaisiin sairausvakuutuslain 8 luvun 11 §:ään. Työsopimuslaissa säädettäisiin osa-aikatyötä koskevan sopimuksen tekemisestä, sopimuksen muuttamisesta kesken sopimuskauden sekä työntekijän oikeudesta palata osa-aikatyötä koskevan sopimuksen päättyessä noudattamaan osa-aikatyötä koskevaa sopimusta edeltävän kokoaikaisen työsopimuksensa ehtoja.

Työttömyysturvalain (1290/2002) työkyvyttömyyttä koskevaa säännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että työkyvyttömänä pidettäisiin myös henkilöä, joka saa sairausvakuutuslain mukaista osasairauspäivärahaa. Osasairauspäivärahalla saajalla ei työkyvyttömyytensä vuoksi ole oikeutta työttömyysetuuteen. Osasairauspäiväraha ja työttömyysetuus eivät näin ollen voisi tulla maksettavaksi samanaikaisesti. Aika, jolta henkilö on saanut sairausvakuutuslain mukaista osasairauspäivärahaa pidettäisiin palkansaajan ja yrittäjän työssäoloehtojen tarkastelujaksoja.

Julkisesta työvoimapalvelusta annettua lakia (1295/2002) muutettaisiin työttömyystur-

valakia vastaavalla tavalla siten, että henkilöllä ei olisi oikeutta koulutustukeen ajalta, jolta hän saa osasairauspäivärahaa.

Osasairauspäivärahajärjestelmään liitetään seurantajärjestelmä, jossa seurattaisiin muun muassa osasairauspäivärahallaan käyttäsetta, etuuden perusteena olevia diagnooseja, etuuden saajien työalaa koskevia tietoja sekä osasairauspäivärahalla edeltäneen työkyvyttömyyden kestoa. Seurannan toteuttaisi Kansaneläkelaitos. Lisäksi Työterveyslaitos osallistuisi seurantaan tutkimuksella, jolla selvitetäisiin lainsäädännön vaikutusta työelämään kuten työterveyteen, työssä jaksamiseen ja jatkamiseen, työilmapiiriin ja työyhteisöjen toimintaan sekä työterveyshuollon toimintoihin, esimerkiksi työpaikkakäynteihin ja terveystarkastuksiin. Seurannassa on syytä selvittää osasairauslomaa käyttäneiden työntekijöiden ja heidän työnantajien sekä yrittäjien näkemyksiä järjestelmän toimivuudesta. Seurantajärjestelmällä voitaisiin kerätä tietoja, joiden perusteella olisi mahdollista arvioida järjestelmälle asetettujen tavoitteiden toteutumista. Lisäksi seurannan perusteella olisi mahdollisuus myöhempään jatkoselvitykseen, jossa voitaisiin arvioida osasairauspäivärahajärjestelmän kohderyhmän ja sijoituksen laajentamistarvetta sekä mahdollista velvoittavuutta. Samassa yhteydessä on myös tarkkaan arvioitava vaikutukset muuhun sosiaalivakuutukseen.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Osasairauspäivärahaa maksettaisiin pääasiassa sairauspäivärahalla sijaan. Jossakin määrin osasairauspäiväraha voitaisiin myöntää myös sairauspäivärahallaan enimmäisajan päättymisen jälkeen. Näissä tilanteissa osasairauspäivärahalla maksettaisiin yleensä työttömyysetuuden sijaan.

Osasairauspäivärahallaan taloudellisiin vaikutuksiin vaikuttavat monet eri tekijät, joista useimpia on vaikea arvioida luotettavasti.

Lähtökohtaisesti osasairauspäivärahalla voitaisiin käyttää kaikki vähintään 60 arkipäivää yhdenjaksoista sairauspäivärahalla saaneet. Osa näistä päivärahansaajista on kuitenkin

terveydentilansa vuoksi kykenemättömiä palaamaan työelämään ja sairauspäivärahan ensisijaisuusajan jälkeen heille myönnetään työkyvyttömyyseläke. Niiden sairauspäivärahan saajien, joiden terveydentila mahdollistaa osa-aikatyöskentelyn, halukkuutta osapäivärahaajärjestelmään on vaikea arvioida. Samoin kustannusvaikutukset riippuvat työnantajien halukkuudesta ja mahdollisuuksista järjestää työntekijöilleen osa-aikatyötä. Kustannuksiin vaikuttaa se, missä vaiheessa sairauspäivärahakautta osasairauspäivärahalle siirrytään.

Arviolta 15 prosenttia vuosittain alkaneista sairauspäivärahakausista on sellaisia, joissa osasairauspäiväraha saattaisi tulla kyseeseen. Jos joukosta poistetaan työkyvyttömyyseläkettä edeltävät sairauspäivärahakaudet, niin vuonna 2007 alkaisi arviolta noin 40 000 sairauspäivärahakautta, joissa osasairauspäiväraha saattaisi tulla kyseeseen. Arviossa ei ole huomioitu sitä, että uuden etuuden käyttöön vaikuttava työkyvyn kehitys voi eri sairausrhmissä olla hyvin erilainen.

Kuntoutussäätiö on tehnyt vuonna 2003 tutkimuksen (Osa-aikainen sairausloma-tutkimus. Tuula Lehtikainen, Kuntoutussäätiö, 9.9.2003), jossa on kartoitettu työntekijöiden tuntemuksia pitkältä sairauslomalta palaamisesta. Tutkimuksen tietojen perusteella noin kolme neljäsosaa vastanneista suhtautui periaatteessa myönteisesti pitkältä sairauslomalta kevennettyyn työhön palaamiseen. Toisaalta vain vajaa kolmannes pitkällä sairauslomalla todella olleista ilmoitti olevansa halukas kevennettyyn työhön. Eläketurvakeskuksen samana vuonna tekemän tutkimuksen (Osittain työkyvyttömyys vai osittain työkykyinen. Eläketurvakeskuksen raportteja 33:2003) mukaan yli 60 prosenttia osatyökyvyttömyyseläkettä saavista oli työssä. Ikäryhmittäin tarkasteltuna 40–49- ja 60–64-vuotiaat olivat keskimäärin muita ikäryhmiä enemmän työssä. Vaikka osatyökyvyttömyyseläke ei ole rinnastettavissa osasairauspäivärahaan, tutkimus antaa suuntaa halukkuudesta työskennellä vajaakuntoisena. Tämän perusteella voidaan arvioida, että pitkäaikaista sairauspäivärahaa saavista noin 45 prosenttia voisi olla halukkaita palaamaan sairauspäivärahakauden aikana osittain työelämään.

Edellä mainitussa Kuntoutussäätiön tutki-

muksessa selvitettiin myös esimiesten kantoja sairauslomalla olevien työaikajärjestelyihin. Tutkimuksen mukaan neljä viidestä järjestäisi työtä osatyökykyisille, jos se olisi mahdollista. Noin 45 prosenttia vastanneista olisi valmis maksamaan osan palkasta, jos joku muu maksaisi loput ja lisäksi runsas 20 prosenttia oli valmis samaan mutta varauksin. Noin 10 prosenttia työpaikoista oli sellaisia, joissa erityisjärjestelyt olivat mahdollisia kaikissa tehtävissä, 75 prosentissa työpaikoista erityisjärjestelyt olivat mahdollisia joissakin tapauksissa ja 15 prosentissa tapauksista järjestelyt eivät olleet ollenkaan mahdollisia. Tämän perusteella voidaan arvioida, että puolet työnantajista olisi valmis osasairauspäivärahan edellyttämiin järjestelyihin.

Osasairauspäivärahaa voi saada kahdesta viikosta kolmeen kuukauteen (12–72 arkipäivää). Käytettävissä olevien tietojen perusteella tulevien osasairauspäivärahakausien kestoa ei ole mahdollista arvioida. Lähtökohdaksi arvioille on valittu keskimääräinen yhden kuukauden kesto.

Edellä arvioitujen lukujen perusteella potentiaalisia osasairauspäivärahan saajia olisi 40 000. Heistä 45 prosenttia eli 18 000 olisi halukkaita osasairauspäivärahalle. Jos näistä noin puolelle eli 9000 sairauspäivärahansajalle työnantaja olisi halukas järjestämään osa-aikatyötä ja osasairauspäivärahan keskimääräinen kesto olisi 25 arkipäivää niin keskimääräisellä 48,5 euron sairauspäivärahalla ehdotettu osasairauspäivärahajärjestelmä vähentäisi sairauspäivärahajärjestelmän käyttöä arviolta 5,5 milj. euroa vuodessa vuoden 2007 tasossa. Jos muutos tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007, vähennys on noin 3,5 milj. euroa vuonna 2007, koska käynnistymisvaiheessa järjestelmän käyttö jäänee vähäisemmäksi.

Edellä esitettyä arviota tarkasteltaessa on otettava huomioon, että viiden prosenttiyksikön muutos osasairauspäivärahaan halukkaissa merkitsee 2 000 henkilöä ja viiden prosenttiyksikön muutos työnantajien osa-aikatyön järjestämishalukkuudessa merkitsee 900 henkilöä. Viiden päivän muutos osasairauspäivärahan keskimääräisessä kestossa puolestaan merkitsee 20 prosentin muutosta edellä mainittuihin euromääriin. Järjestelmän ensimmäisinä vuosina käyttö voi mahdolli-

sesti jäädä arvioitua pienemmäksi.

3.2. Yhteiskunnalliset vaikutukset

Pysyvän työkyvyttömyyden syntymistä voitaisiin ehkäistä helpottamalla paluuta työelämään. Työkyvyttömyysjakson loppupuolelle ajoittuvalla osa-aikaisella työskentelyllä voi olla vakuutetun parantumista ja työkykyisyyden palautumista edistävä vaikutus. Uudistuksen tarkoituksena on osaltaan vaikuttaa työuraa jatkavalla tavalla.

Osasairauspäivärahaajärjestelmä kohtelisi pääosiltaan eri kansalaisryhmiä ja kumpaakin sukupuolta neutraalisti. Järjestelmä koskisi kaikkia sairauksia ja siihen olisi mahdollisuus sekä työntekijöillä että yrittäjillä. Käytön rajaaminen työelämässä oleviin merkitsisi kuitenkin sitä, etteivät esimerkiksi opiskelijat ja työttömät olisi oikeutettuja osasairauspäivärahaan. Tilanteissa, joissa henkilön toimeentulo perustuu etuuteen, on kuitenkin tarkoituksenmukaista ja henkilön itsensä kannalta tavoiteltavaa, että toimeentulon lähteenä mahdollisuuksien mukaan on yksi ensisijainen etuus, jota mahdollisesti toimeentulotuki viimesijaisena etuutena täydentää.

Kansalaisryhmien asemaan vaikuttaa keskeisesti se, minkälaiseksi osittaisen työkyvyn arviointi menettelynä muodostuu. Yhdenvertaisuutta turvattaessa keskeiseen asemaan nousee työterveyslääkäreille ja muille lausuntoja kirjoittaville lääkäreille annettava koulutus. Käytännön työkyvyn arviointityössä ja osasairauspäivärahan soveltamiskäytännössä muovautuvat tulkinnat siitä, millainen jäljellä oleva työkyky missäkin sairaudessa on soveltuva osasairauspäivärahan käyttöön. Tämä tulee vaikuttamaan eri kansalaisryhmien asemaan lähinnä työnkuvan ja työkyvyn välisen suhteen kautta. Työnkuvan ja henkilökohtaisten ominaisuuksien pohjalta osapäivärahan käyttöä eri ryhmissä voidaan arvioida osatyökyvyttömyyseläkeläisten työssäolosta saatujen tietojen perusteella.

Osatyökyvyttömyyseläkkeellä olevista keskimäärin 63 prosenttia oli työssä vuonna 2003. Sukupuolten välillä työssäolossa ei ollut merkittäviä eroja. Sen sijaan koulutusaste vaikutti merkittävästi osatyökyvyttömyyseläkeläisten työssäoloon. Korkea-asteen koulutuksen saaneista osatyökyvyttömyyseläkeläi-

sistä työssä oli lähes 80 prosenttia, kun perusasteen koulutuksen saaneista osatyökyvyttömyyseläkeläisistä alle 60 prosenttia oli työssä. Tutkimuksen mukaan yrittäjät siirtyvät suhteellisesti useammin osatyökyvyttömyyseläkkeelle kuin palkansaajat, mutta työntekoa he jatkavat palkansaajia harvemmin. Ammattialoittain tarkasteltuna merkitystä on paitsi työn fyysisellä vaativuudella myös alan yleisellä työllisyysasteella.

Jos osatyökyvyttömyyseläkkeen aikaisen työssäkäynnin yleisyys ammattiryhmittäin antaa viitteitä osasairauspäivärahan käytöstä, asiantuntijatehtävissä ja toimisto- ja asiakaspalvelutyössä osasairauspäivärahan käyttö voisi olla muita ammattialoja yleisempää. Sen sijaan urakkaluonteisessa työssä sekä kolmi- ja muussa vuorotyössä osasairauspäivärahan käytön voidaan arvioida olevan muita työtehtäviä vähäisempää. Tämä arvio perustuu oletamaan, että työaika ja työvuoroja koskevien järjestelyjen vuoksi osasairauspäivärahan käyttö on näillä aloilla hankalampaa.

Toimeentulon tason suhteen ehdotettu lainsäädäntö olisi lähtökohtaisesti sukupuolineutraalia. Kuten aina kun kyseessä on ansiopuusteinen etuus, alalle tyypillinen palkkataso heijastuu suoraan kyseisellä ammattialalla työskentelevien henkilöiden etuuden määrään. Esimerkiksi 10 000 euron vuosiansioiden osasairauspäivärahan ja osa-aikatyön palkan yhdistelmä olisi runsaat 10 prosenttia sairauspäivärahaa suurempi ja 10 prosenttia palkkatuloa pienempi. Ero kasvaa tulojen kasvaessa siten, että 60 000 euroa vuodessa ansaitsevan tulo olisi osasairauspäivärahalla 35 prosenttia sairauspäivärahaa suurempi 20 prosenttia palkkatuloa pienempi. Lakiehdotuksella ei kuitenkaan ole merkittäviä sukupuolivaikutuksia, vaan mahdolliset erot liittyvät välillisiin ansiotasosta tai järjestelmän käyttöasteesta eri ammattiryhmien välillä johtuviin eroihin.

4. Asian valmistelu

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 7 päivänä huhtikuuta 2003 osapäivärahatyöryhmän. Työryhmän tehtävänä oli selvittää sairauspäivärahaajärjestelmän kehittämismahdollisuuksia osapäiväraha- tai osakuntoutusrahaajärjestelmän luomiseksi. Työryhmä selvitti

toimeksiantonsa mukaisesti osapäiväraahajärjestelmän kehittämismahdollisuudet ottaen huomioon järjestelmän tarkoituksenmukaisuuden, toimivuuden, kustannukset, rahoituksen sekä järjestelmään liittyvät työoikeudelliset edellytykset. Työryhmä päätyi ehdottamaan, että osapäiväraahajärjestelmä luotaisiin tukemaan työntekijän tai yrittäjän työhön paluuta pitkähkön työkyvyttömyysjakson jälkeen. Osasairauspäivärahasta ehdotettiin säädettäväksi sairausvakuutuslaissa.

Työryhmän selvitystyön ja siitä annettujen lausuntojen pohjalta uudistus on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmisteluun ovat osallistuneet seuraavien organisaatioiden edustajat: työministeriö, sisäasiainministeriö, Kansaneläkelaitos, Työterveyslaitos, Akava, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Suomen ammattiliittojen keskusjärjestö SAK, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK, Suomen Yrittäjät, Maa- ja metsätalo-

ustuottajain Keskusliitto MTK ry, kunnallinen työmarkkinalaitos ja valtion työmarkkinalaitos.

5. Muut asiaan vaikuttavat seikat

Osasairauspäiväraahajärjestelmä aiheuttaa tarpeen muuttaa myös eräitä työeläkelainsäädännön säännöksiä. Yksityisten alojen työeläkelainsäädäntö uudistuu niin, että uusi lainsäädäntö tulee voimaan vuoden 2007 alusta (HE 45/2005 vp.). Osasairauspäivärahan johdosta tarvittavista muutoksista uuteen työntekijän eläkelakiin annetaan erillinen hallituksen esitys myöhemmin. Myös muuhun ansioeläkelainsäädäntöön tarvittavat muutokset tehdään erikseen myöhemmin.

Lisäksi ehdotetun työsopimuslain muutoksia vastaavat järjestelyt toteutetaan valtion virkamiesten osalta erikseen.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Sairausvakuutuslaki

1 luku. Lain tarkoitus ja soveltamisala

4 §. Määritelmät. Pykälän 6 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että päivärahaetuudella tarkoitetaan myös osasairauspäivärahaa.

8 luku. Sairauspäiväraha ja osasairauspäiväraha

7 §. Omavastuu-aika. Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin sairauspäivärahan ohelle osasairauspäiväraha määrittämään sen ajanjakson päättymistä, josta lukien pykälässä säädetty omavastuuajan pituuteen vaikuttava 30 päivän ajanjakso lasketaan. Näin 30 päivän ajanjakso laskettaisiin aina siitä, kun vakuutetulle on viimeksi maksettu sairauspäivärahaa tai osasairauspäivärahaa.

11 §. Oikeus osasairauspäivärahaan. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin osasairauspäivärahan saamisen edellytyksistä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin osasairauspäivärahan tarkoituksesta. Voimassa olevaan lakiin ei sisälly mahdollisuutta maksaa sairauspäivärahaa osalta päivää. Jotta vakuutettu voidaan katsoa sairausvakuutuslain mukaisesti työkyvyttömäksi, tulee hänen olla kokonaan poissa työstään. Jos vakuutettu palaa työhönsä ennen sairauslomaa päättymistä, katsotaan ettei hän enää ole sairausvakuutuslain mukaisesti työkyvytön. Tämän vuoksi hän menettää sairauspäivärahoikeutensa työnteon aloittamisesta lähtien. Sairauspäivärahaa saava vakuutettu on siten täysin poissa työelämästä.

Ehdotettu osasairauspäiväraha mahdollistaisi vakuutetun osittaisen paluun työelämään pitkähkön työkyvyttömyyden jälkeen, vaikka työkyvyttömyys edelleen jatkuisi. Osittaisesta työskentelystä huolimatta vakuutettua voitaisiin edelleen pitää sairausvakuutuslain mukaisesti työkyvyttömänä, jos vakuutettu

terveydentilansa perusteella ja muutoin täyttää sairausvakuutuslaissa työkyvyttömyydelle asetetut edellytykset. Osittaisen työhön paluun tarkoituksena olisi tukea vakuutetun työ- ja toimintakyvyn palautumista sekä madaltaa hänen mahdollista kynnystään palata työhön sairauslomaa jälkeen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että osasairauspäiväraha voitaisiin myöntää sekä työntekijälle että yrittäjälle. Työntekijä ja yrittäjä on määritelty lain 1 luvun 4 §:ssä. Koska osasairauspäivärahalla olisi tarkoitus tukea vakuutetun paluuta työelämään ja hänen työelämässä pysymistään, osasairauspäiväraha ehdotetaan kohdistettavaksi kokoaikaisesti työelämässä oleville vakuutetuille. Osasairauspäivärahan edellytyksenä olisi, että työntekijä- tai yrittäjävakuutetulle on myönnetty sairauspäiväraha ja että hän on edelleen sairausvakuutuslain mukaisesti työkyvytön. Työkyvyttömyyden olisi jatkuttava osasairauspäivärahakauden loppuun asti. Työkyvyttömyyden käsite säilyisi sairausvakuutuslaissa ennallaan, eikä osatyökyvyttömyyden käsitettä ehdoteta määriteltäväksi.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tarkemmin osasairauspäivärahan myöntämisedellytyksistä. Ensimmäisenä edellytyksenä olisi, että vakuutetulle on myönnetty sairauspäivärahan enimmäisaikaan laskettava sairauspäivärahaa yhdenjaksoisesti vähintään 60 arkipäivää ennen osasairauspäivärahakauden alkamista. Siten tämän luvun 10 §:ssä säädettyä yrittäjien omavastuun ajalta maksettavaa YEL-työtuloon perustuvaa sairauspäivärahaa ei otettaisi osasairauspäivärahoikeutta edeltävän sairauspäivärahakauden kestoja laskettaessa huomioon.

Vaatimus 60 arkipäivän pituisesta sairauspäivärahoikeudesta vastaa 12 luvun 6 §:n 1 momentin säännöstä siitä, että vakuutetun kuntoutustarve on selvitettävä viimeistään silloin, kun sairauspäivärahapäivien lukumäärä ylittää 60 päivää. Käytännössä riittäisi, että Kansaneläkelaitos on päätöksellä todennut, että vakuutetulla on ennen osasairauspäivärahaa ollut oikeus sairauspäivärahaan,

eikä sairauspäivärahan varsinaista maksamista vaadittaisi. Näin ei suljettaisi pois niitä vakuutettuja, joille sairauspäivärahaa ei ole jäänyt maksettavaksi ensisijaisen etuuden maksamisen vuoksi tai niitä vakuutettuja, joille ei työtulon pienuuden vuoksi ole maksettu päivärahaa koko 60 arkipäivän ajalta. Jos sairauspäivärahaa ei ole maksettu, oikeuden sairauspäivärahaan katsotaan alkaneeksi 7 §:n 1 tai 2 momentissa säädetyn omavastuun jälkeen.

Toiseksi vakuutetun työhön palaamisen tulisi työkyvyttömyyden jatkuessa tapahtua siten, ettei siitä aiheutuisi vakuutetulle terveydellistä haittaa. Edellytyksenä olisi, että vakuutettu pystyisi hoitamaan osan työtehtävistään terveyttään tai toipumistaan vaarantamatta. Kuten sairauspäivärahan myös osasairauspäivärahan keskeinen lähtökohta olisi, että vakuutetun työkykyä arvioitaessa hankitaan riittävät tiedot vakuutetun työkykyyn vaikuttavista sairauksista ja niiden toimintakyvyille aiheuttamista rajoitteista. Lisäksi tarvittaisiin olennaiset tiedot vakuutetun työstä ja työolosuhteista sekä työn vaatimuksista.

Osasairauspäivärahan edellytyksenä olisi myös, että vakuutettu on sopinut työnantajansa kanssa tavallisen työnsä tekemisestä osa-aikaisesti siten, että työaika ja palkka ovat vähentyneet 40—60 prosenttiin. Työajan vähentyminen voi olla joko päivittäisen tai viikoittaisen työajan lyhentymistä. Osa-aikaisen sopimuksen tulisi olla voimassa koko osasairauspäivärahauden ajan. Yrittäjältä edellytettäisiin, että työ ja ansiot ovat tosiasiallisesti vähentyneet vastaavalla tavalla.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin vakuutetun siirtymisestä takaisin sairauspäivärahalle, jos oikeus osasairauspäivärahaan päättyy kesken osasairauspäivärahauden vakuutetun palatessa terveydentilansa vuoksi sairauslomalle taikka jos osasairauspäivärahan edellytyksenä oleva osa-aikainen työsuhte katkeaa lomautuksen, työsuhteen päättymisen tai muun vastaavan syyn vuoksi. Vakuutetun sairausvakuutuslain mukaisen työkyvyttömyyden olisi todettu osasairauspäivärahan myöntämisen yhteydessä jatkuvan koko osasairauspäivärahauden. Jos edellytykset maksaa osasairauspäivärahaa kuitenkin päättyvät joko vakuutetun terveydentilan tai työsuhteeseen liittyvien syiden vuoksi, vakuute-

tulla on oikeus työkyvyttömyyden ajalta sairauspäivärahaan, jos sairauspäivärahan enimmäisaika ei vielä ole täyttynyt. Jos työntekijä ei sairaudesta johtuvan työkyvyttömyyden vuoksi kykene enää suoriutumaan osa-aikaisesta työstään, määräaikainen sopimus päättyisi työsopimuslaissa säädetyin tavoin kesken sopimuskauden. Jos työntekijä sen sijaan sairastuisi osa-aikatyön aikana tilapäisesti, hänellä olisi määräaikaisen osa-aikatyötä koskevan sopimuksen kestäessä oikeus sairauslomaa. Työnantajan velvollisuus maksaa sairausajan palkkaa määräytyisi työsopimuslain 2 luvun 11 §:n tai työnantajaa sitovan työehtosopimuksen mukaan. Osa-aikatyön perusteella maksettavan sairausajanpalkan lisäksi työntekijällä olisi oikeus osasairauspäivärahaan.

Jos vakuutetun työkyvyttömyys jatkuu osasairauspäivärahauden päättymisen jälkeen, vakuutetulla on oikeus sairauspäivärahaan työkyvyttömyyden loppuun asti siten kuin 8 luvussa sairauspäivärahasta säädetään.

Jos osa-aikatyötä koskeva sopimus sen sijaan päättyy sen vuoksi, että vakuutettu palaa koko-aikatyöhön, vakuutetulla ei olisi oikeutta sairauspäivärahaan, koska tällöin hän ei ole 8 luvun 4 §:ssä tarkoitettulla tavalla työkyvytön.

12 §. Osasairauspäivärahan maksaminen. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin osasairauspäivärahan maksamisesta.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin osasairauspäivärahan vähimmäis- ja enimmäisajasta. Osasairauspäiväraha kuten muutkin päivärahaetuudet maksettaisiin arkipäiviltä. Osasairauspäivärahalle ehdotetaan 72 arkipäivän enimmäisaikaa, jota voidaan pitää osasairauspäivärahan tavoitteiden kannalta riittävän pitkänä aikana. Pitkäaikaista osa-aikatyön mahdollisuutta terveydentilansa vuoksi tarvitsevilla on mahdollisuus osatyökyvyttömyyseläkkeeseen, jos vain eläkkeen saamisen edellytykset täyttyvät. Osasairauspäiväraha voitaisiin myöntää joko yhtenäisenä 72 arkipäivän jaksone tai lyhyemmässä jaksossa siten, että jakson pituus olisi vähintään 12 arkipäivää. Ensimmäinen osasairauspäivärahaajakso alkaisi aina välittömästi sellaisen yhdenjaksoisen 60 arkipäivän ajanjakson jälkeen, jolta vakuutetulla on ollut oikeus sairauspäivärahaan. Osasairauspäivärahalla

ei olisi omaa omavastuu-aikaa. Jakson vähimmäispituudeksi ehdotetaan 12 arkipäivää, koska tätä lyhyemmän ajan vuoksi ei ole tarkoituksenmukaista käynnistää sellaisia sopimusmenettelyjä, joita työn osa-aikainen järjestäminen vaatii. Lisäksi 12 arkipäivää voidaan arvioida olevan riittävän pitkä aika tilanteissa, jossa halutaan mahdollistaa vakuutetun pehmeä paluu takaisin tavalliseen työhön.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin niistä tilanteista, joissa osasairauspäivärahaa voitaisiin maksaa poikkeuksellisesti 12 arkipäivää lyhyemmältä ajalta. Maksaminen 12 arkipäivää lyhyemmältä jaksolta olisi mahdollista silloin, jos vakuutettu joutuu palaamaan sairauspäivärahalle tai hänen oikeutensa vanhempainpäivärahaan alkaa kesken osasairauspäivärahajakson. Osasairauspäiväraha maksetaan alle 12 arkipäivän jaksolta vastaavasti myös vakuutetulle, joka siirtyy työttömyysturvalain mukaiselle työkyvyttömyyden ajalta maksettavalle etuudelle sen vuoksi, että hänelle on jo maksettu enimmäisaika sairauspäivärahaa.

Työntekijän on ilmoitettava työnantajalle vanhempainvapaasta työsopimuslain pääsäännön perusteella kaksi kuukautta ennen vapaan aiottua alkamista. Tämän vuoksi osasairauspäiväraha-oikeuden päättymisen äitiystai isyysevapaan vuoksi ennen osasairauspäivärahan 12 arkipäivän vähimmäisjaksoa ei tavallisesti tulisi kysymykseen. Joissain poikkeuksellisissa tilanteissa, kuten lapsen huomattavan enneaikaisen syntymän yhteydessä, näin voi kuitenkin tapahtua. Osasairauspäivärahaa ei maksettaisi 12 arkipäivää lyhyemmältä jaksolta tilanteissa, joissa vakuutettu aloittaa kokopäivätyön ennen osasairauspäivärahajakson vähimmäisajan täyttymistä.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan säännöksiä siitä, missä tilanteissa osasairauspäivärahan maksaminen olisi mahdollista ilman edeltävää 60 päivän sairauspäivärahajaksoa, vaikka vakuutettu olisi välillä palannut koko-aikatyöhön. Säännöksen tarkoituksena olisi mahdollistaa vakuutetun paluu takaisin osasairauspäivärahalle tilanteissa, joissa vakuutettu osasairauspäivärahalta koko-aikatyöhön palattuaan ei terveydentilansa vuoksi kykeneäkään suoriutumaan koko-aikatyöstään.

Osasairauspäivärahaa voitaisiin maksaa uudelleen, kun omavastuuajan jälkeen vakuutetulla on ollut oikeus yhteen enimmäisaikaan laskettavaan sairauspäivärahapäivään.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin osasairauspäivärahan enimmäisajan laskemisesta. Enimmäisaikaa laskettaessa otettaisiin huomioon kaikki osasairauspäivärahapäivät kahden edeltäneen vuoden ajalta. Koska tämän lain mukaisia päivärahaetuuksia maksetaan 12 luvun 1 §:n mukaan samanaikaisesti vain yhtä kerrallaan, ei osasairauspäivärahaa maksettaisi vanhempainpäivärahan ajalta. Vanhempainpäiväraha ei katkaisisi osasairauspäivärahakautta, mutta vanhempainpäivärahakauden ajalta vakuutetulle maksettaisiin osasairauspäivärahan sijaan vanhempainpäivärahaa. Vanhempainpäivärahan päätyttyä vakuutettu palaisi takaisin osasairauspäivärahalle, jos osasairauspäivärahajakso ei vanhempainvapaan aikana ole päättynyt. Osasairauspäivärahapäivät kuitenkin kuluisivat sellaisten vanhempainpäivärahapäivien ajalta, jotka keskeyttävät osasairauspäivärahan maksamisen. Enimmäisaika laskettaisiin aina osasairauspäivärahan myöntämisen yhteydessä uudelleen. Jos vakuutettu on ollut välillä työkykyinen vähintään vuoden ajan, tätä edeltäneitä osasairauspäivärahapäiviä ei otettaisi huomioon enimmäisaikaa laskettaessa. Kyseistä 12 kuukauden työkykyisyysjaksoa arvioidtaisiin vastaavalla tavalla kuin sairauspäivärahaan uudelleen oikeuttavaa työkykyisyysjaksoa.

Koska osasairauspäiväraha olisi sairauspäivärahasta erillinen etuus, sen maksaminen ei vaikuttaisi sairauspäivärahan enimmäisaikaan tai ensisijaisuusaikaan.

13 §. Muut osasairauspäivärahaan sovellettavat säännökset. Siltä osin kuin osasairauspäivärahasta ei olisi sairausvakuutuslaisissa erityisiä säännöksiä sovellettaisiin siihen mitä sairauspäivärahasta säädetään. Osasairauspäivärahaa ei kuitenkaan sairauspäivärahasta poiketen maksettaisi vakuutetun työnantajalle, vaan osasairauspäiväraha olisi kaikissa tapauksissa ainoastaan vakuutetulle maksettava etuus. Koska osasairauspäivärahaa ei maksettaisi vakuutetun työnantajalle ei työnantajalla myöskään olisi velvollisuutta ilmoittaa Kansaneläkelaitokselle työntekijälleen osasairauspäivärahakauden ajalta mak-

samistaan palkoista tai sitä vastaavista korvauksista.

11 luku. Päivärahaetuuksien määrä

12 §. Osasairauspäivärahan määrä. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin osasairauspäivärahan määrästä. Osasairauspäiväraha olisi puolet sitä välittömästi edeltävästä sairauspäivärahasta. Koska sairauspäiväraha määräytyy pääsäännön mukaan työkyvyttömyyden alkamista edeltäneenä vuonna toimitetussa verotuksessa todettujen tulojen perusteella, voisi osasairauspäivärahan määrä muuttua, jos vakuutettu on välillä työkykyinen ja työkyvyttömyys alkaa uudelleen. Osasairauspäivärahan määrä voisi myös olla alle sairauspäivärahan vähimmäismäärän.

Jos osasairauspäivärahaa edeltävän sairauspäivärahan määrään on vaikuttanut 12 luvun mukainen yhteensovitus, osasairauspäivärahan perusteena käytettäisiin sairauspäivärahan laskennallista määrää, jossa ei ole otettu huomioon yhteen sovitettavaa etuutta.

15 luku. Toimeenpanoa koskevat säännökset

4 §. Päivärahaetuuksien hakemista koskevat määräajat. Pykälässä säädettäisiin osasairauspäivärahan hakuajasta. Kuten sairauspäivärahaa myös osasairauspäivärahaa olisi haettava neljän kuukauden kuluessa siitä päivästä, josta alkaen sitä halutaan saada.

20 §. Ilmoitukset olosuhteiden muutoksista. Voimassa olevien säännösten perustella vakuutettu on velvollinen ilmoittamaan viipymättä Kansaneläkelaitokselle sellaisista laisista mainituista olosuhdemuutoksista, jotka vaikuttavat oikeuteen saada etuutta tai pienentävät etuuden määrää. Näin osasairauspäivärahakautta koskee muun muassa voimassa olevan lain säännös vakuutetun velvollisuudesta ilmoittaa omaan tai ansiotyöhön ryhtymisestä päivärahakaudella. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 9-kohta, jossa osasairauspäiväraha-oikeuden päätyminen kesken osasairauspäivärahakauden säädettäisiin sellaiseksi olosuhdemuutokseksi, josta vakuutetun on ilmoitettava viipymättä Kansaneläkelaitokselle. Näin kaikki muutkin osasairauspäiväraha-oikeuden

päättymiseen johtavat muutokset kuin ansiotyön tai oman työn aloittaminen tulisivat Kansaneläkelaitoksen tietoon viipymättä. Samalla nykyinen kohta 9 ehdotetaan siirrettäväksi kohdaksi 10.

1.2. Työsopimuslaki

11 a §. Osa-aikainen sairauspoissaolo. Työsopimuslain 2 luvun 11 §:n mukaan työntekijällä, joka on sairauden tai tapaturman vuoksi estynyt tekemästä työtään, on oikeus sairausajan palkkaan. Jos työsuhde on jatkunut kuukauden, työntekijällä on oikeus saada esteen ajalta täysi palkkansa sairastumispäivää seuranneen yhdeksännen arkipäivän loppuun, enintään kuitenkin siihen, kun hänen oikeutensa sairausvakuutuslain mukaiseen päivärahaan alkaa. Alle kuukauden jatkuneissa työsuhteissa työntekijällä on vastaavasti oikeus saada 50 prosenttia palkastaan.

Työsopimuslain 2 luvun 11 §:n 1 momentissa säädetään työntekijän oikeudesta palkkaan kokoaikaisen sairausloman ajalta ennen sairausvakuutuslain mukaisen päivärahakauden alkamista. Sairausvakuutuslakiin ehdotetaan lisättäväksi osasairauspäivärahaa koskevat säännökset. Oikeus osasairauspäivärahaan perustuisi työnantajan ja työntekijän väliseen sopimukseen osa-aikatyöstä. Osasairauspäivärahan maksaminen edellyttäisi siten osa-aikaista työntekoa ja toisaalta osa-aikaista sairauspoissaoloa.

Osasairauspäivärahan edellytyksistä säädettäisiin sairausvakuutuslaissa. Asian tunnettavuuden kannalta työsopimuslakiin olisi syytä lisätä viittaussäännös sairausvakuutuslain 8 luvun 11 §:n osasairauspäivärahaa koskevaan säännökseen. Osa-aikaista sairauspoissaoloa koskevat säännökset lisättäisiin työsopimuslain 2 luvun 11 a §:ksi.

Osa-aikainen sairausloma toteutettaisiin työsopimuskumppanien välisellä sopimuksella työajan lyhentämisestä. Sairausloman pitäminen osa-aikaisena olisi tarkoitus ulottaa tapauksiin, joissa sairaudesta tai työkyvyttömyydestä johtunut työstä poissaolo on jatkunut suhteelliseen pitkään ja joissa työntekijän työkyky on kokoaikaisen sairausloman aikana palautunut siinä määrin, että hän kykenee osa-aikaiseen työhön.

Osa-aikainen työhön paluu kokoaikaiselta

sairauslomalta perustuisi aina työntekijän suostumukseen. Näin ollen tavanomaista olisi, että aloite osa-aikaisesta työhön paluusta tulisi työntekijältä. Jos työntekijä pitkäaikaisen sairauslomansa aikana käy työterveyshuollossa, käyntien yhteydessä voitaisiin arvioida hänen työkykyään ja mahdollisuuttaan palata osa-aikaisesti työhön ja siten madaltaa kynnystä palata pitkän sairausloman jälkeen kokoaikatyöhön.

Osa-aikaisen sairauspoissaolon käyttö edellyttäisi aina lääketieteellistä konsultaatiota työntekijän työn tekemisen edellytyksistä. Kun osa-aikaisen työhön paluun edellytyksiä olisi arvioitava peilaten työntekijän terveydentilaa, toimintakykyä sekä toipumisennustetta työtehtävien ja työolosuhteiden asettamiin vaatimuksiin, työterveyshuollolla olisi merkittävä rooli arviointiprosessissa. Ehdotetun järjestelyn tavoitteena olisi tukea työntekijän oma-aloitteista työhönpaluuta. Tässä tarkoituksessa myös työnantaja voisi ottaa työntekijän kanssa esille kysymyksen työntekijän osittaisesta työhön paluusta. Myös näissä tapauksissa työterveyshuollon tehtävänä olisi arvioida työntekijän edellytyksiä palata osa-aikatyöhön. Lisäksi työntekijällä olisi aina oikeus arvioida omaa työstä selviytymistään ja sairauslomansa aikana päätyä siihen, että hän ei pala kesken sairausloman osa-aikaisesti työhön. Se, että työntekijä ei katso voivansa palata kesken sairausloman osa-aikatyöhön ei saa heikentää työntekijän asemaa työsuhteessa.

Sairausvakuutuslaissa säädettävän osasairauspäivärahan saamisen edellytyksenä olisi, että työntekijä on tehnyt työnantajansa kanssa sopimuksen työaikansa lyhentämisestä niin, että työtä tehdään vähintään 40 ja enintään 60 prosenttia alan normaalista kokoaikaisen työntekijän työajasta. Sairausvakuutuslaissa säädettäisiin siten työajan lyhennyksen ja sitä vastaavan palkan alennuksen vähimmäis- ja enimmäismäärästä. Sairausvakuutuslaissa kuten myöskään työsopimuslaissa ei säädettäisi työajan lyhennystapaa. Näin ollen mahdollista olisi lyhentää joko työntekijän päivittäistä tai viikoittaista työaika. Sopia voitaisiin esimerkiksi siitä, että työntekijä on kaksi päivää viikossa töissä ja kolme päivää sairauslomalla. Sairausvakuutuslain 8 luvun 12 §:n mukaan osasairauspäivä-

värahan saamisen edellytyksenä olisi, että osa-aikatyötä koskevaa sopimus tehdään vähintään kahden viikon ja enintään kolmen kuukauden määräajaksi.

Työsopimuslaissa ei sinänsä aseteta esteitä osa-aikatyötä koskevan sopimuksen tekemiselle. Osa-aikatyötä koskeva sopimus on mahdollista tehdä aina, kun osapuolet näkevät sen tarpeelliseksi. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin kuitenkin viittaussäännöksellä edellä tarkoitettusta osasairauspäivärahan edellytyksenä olevasta määräaikaisesta osa-aikatyötä koskevasta sopimuksesta, jonka edellytyksenä olisi lääketieteellinen arvio työntekijän työkyvystä. Tämä olisi tarpeen muun muassa sen vuoksi, että työnantajan on harkittava, onko työntekijä sellaisessa kunnossa, että hän kykenee suorittamaan työnsä aiheuttamatta vaaraa itselleen, muille työntekijöille taikka työpaikalla oleville muille henkilöille. Työnantajan on siten huolehdittava työturvallisuuslaissa säädettyjen velvolluuksiensa täyttämisestä.

Osa-aikaisen sairausloman lähtökohtana olisi, että työntekijä tekee omia työsopimuksensa mukaisia tehtäviä normaalia lyhyemmän ajan. Kun työtä tehdään osa-aikaisesti, mahdollista on, että työntekijä voi tehdä vain osan normaaleista työtehtävistään. Jos työntekijän alentunut työkyky aiheuttaisi sen, että työntekijä ei kykene tekemään sopimuksensa mukaisia tavanomaisia työtehtäviään, osa-aikaisen sairausloman aikaisista työtehtävistä olisi sovittava erikseen. Sopimusta sovellettaisiin osa-aikaisen sairausloman aikana, ja sen jälkeen työntekijä palaisi hoitamaan vanhoja tehtäviään. Työhönpaluuoikeudesta säädettäisiin pykälän 3 momentissa.

Osa-aikaisen sairauspoissaolon perusteena olevaa osa-aikatyösopimusta arvioitaisiin työsopimuslain ja muun työoikeudellisen lainsäädännön mukaisesti.

Pykälän 2 momentin mukaan sopimus sitoi osapuolia sopimuskauden ellei sopimusta muutettaisi uudella sopimuksella. Näin ollen osa-aikatyösopimus voitaisiin keskeyttää uudella sopimuksella eli sopimuksella siirtymisestä kokoaikatyöhön tai kokoaikaiselle sairauslomalle.

Jos työntekijä ei sairaudesta johtuvan työkyvyttömyyden vuoksi kykene enää suorittamaan osa-aikaisesta työstään, määräaikai-

nen sopimus päättyisi kesken sopimuskauden. Tällöin työntekijä siirtyisi takaisin kokoaikaiselle sairauslomalle. Määräaikaisen sopimuksen jatkumisen edellytyksiä arvioitaisiin työntekijän jäljellä olevaa työkykyä koskevan arvion perusteella.

Osa-aikatyötä koskevan määräaikaisen sopimuksen jatkumisedellytyksiä arvioitaessa huomioon olisi otettava toisaalta työntekijän arvio omista työntekoaedellytyksistään ja toisaalta työnantajan arvio siitä, kykeneekö työntekijä suorittamaan työnsä aiheuttamatta vaaraa itselleen tai muille työpaikalla olijoille. Jos osapuolet kesken määräaikaisen sopimuksen päätyvät siihen, että työntöön edellytyksiä ei ole, määräaikaisen sopimuksen keskeyttämisestä tulee ilmoittaa Kansaneläkelaitokselle.

Työntekijän siirtyessä takaisin kokoaikaiselle sairauslomalle, työnantajan sairausajan palkanmaksuvelvollisuus määräytyisi työsopimuslain 2 luvun 11 §:n tai työnantajaa sitovan työehtosopimuksen mukaan. Osa-aikaista sairauslomaa koskevalla säännöksellä ei muutettaisi työnantajan palkanmaksuvelvollisuutta. Jos työnantajan sairausajan palkanmaksuvelvollisuus on jo ennen osa-aikaiselle sairauslomalle jäämistä päättynyt ja kysymys on saman sairauden jatkumisesta, työnantajalla ei olisi työntekijän kokoaikaiselle sairauslomalle siirtyessä enää palkanmaksuvelvollisuutta.

Jos työntekijä osa-aikatyön aikana sen sijaan sairastuisi tilapäisesti esimerkiksi tavanomaiseen nuhakuumeeseen, hänellä olisi määräaikaisen osa-aikatyösopimuksen kestäessä oikeus sairauslomaan. Työnantajan velvollisuus maksaa sairausajan palkkaa määräytyisi työsopimuslain 2 luvun 11 §:n tai työnantajaa sitovan työehtosopimuksen mukaan. Osa-aikatyön mukaisen palkan lisäksi työntekijällä olisi oikeus osasairauspäivärahaan.

Tilapäinen sairastuminen ei oikeuttaisi päättämään määräaikaista osa-aikatyösopimusta ilman osapuolten välistä sopimusta. Jos sairaudesta johtuva tilapäinen työkyvyttömyys kuitenkin venyisi osa-aikatyösopimuksen kestoajaksi huomioon ottaen sellaiseksi, ettei osa-aikaisen työhön paluun tarkoitus enää toteutuisi, määräaikainen osa-aikatyösopimus on keskeytettävissä en-

nen määräajan päättymistä.

Jos työnteko osa-aikatyön aikana loppuu tai keskeytyy työnantajasta johtuvasta syystä, kuten lomautuksen vuoksi, työntekijä palaisi sairausvakuutuslain 8 luvun 11 §:n 4 momentin mukaisesti takaisin sairauspäivärahalle jäljellä olevia osasairauspäivärahopäiviä vastaavaksi ajaksi.

Työnantajan oikeus lomauttaa osa-aikaisella sairauslomalla oleva työntekijä määräytyisi osa-aikaisen sairausloman taustalla olevan toistaiseksi voimassa olevan sopimuksen perusteella eikä lyhennettyä työaikaa koskevan määräaikaisen sopimuksen perusteella. Sama koskisi tilannetta, jossa työnantaja irtisanoo osa-aikaisella sairauslomalla olevan työntekijän taloudellisista ja tuotannollisista syistä. Irtisanomisoikeus määräytyy tällöin työsopimuslain 7 luvun perusteiden mukaan.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin työntekijän oikeudesta palata määräaikaisen sopimuksen päätyttyä noudattamaan osa-aikatyötä edeltävän työsopimuksensa ehtoja. Osa-aikatyötä koskevan sopimuksen päätyttyä työntekijällä olisi siten oikeus palata noudattamaan aikaisempaa työaikaansa. Jos työntekijän työtehtäviä on muutettu osa-aikatyön ajaksi, sopimuskauden päätyttyä työntekijällä olisi oikeus myös aiempiin tehtäviinsä.

1.3. Laki kunnallisesta viranhaltijasta

26 §. Virkavapaa. Kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain (304/2003) 6 lukuun sisältyvät yleiset säännökset virkavapaan hakemisesta, myöntämisestä, keskeyttämisestä ja peruuttamisesta sekä perhevapaista. Säännöksiä virkavapaista on myös erityislainsäädännössä esimerkiksi opintovapaaissa (273/1979) ja määräyksiä kunnallisissa virkaehtosopimuksissa. Virkaehtosopimuksissa ovat muun muassa määräykset viranhaltijan oikeudesta sairauslomaan ja sairausajan palkkaan. Määräykset koskevat kokoaikaista virkavapautta eli kokoaikaista sairauslomaa ja siltä maksettavia palkkaetuuksia. Samat määräykset koskevat kunnan palveluksessa olevia viranhaltijoita ja työntekijöitä.

Lain 26 §:n mukaan virkavapaus voidaan

myöntää myös osittaisena. Kun tarkoituksena on, että mahdollisuus osittaiseen sairauspoissaoloon toteutettaisiin viranhaltijoiden kohdalla samalla tavoin kuin kuntien ja kuntayhtymien palveluksessa olevien työntekijöidenkin kohdalla, on tarpeellista ottaa työsopimuslain luvun 11 a §:ää vastaava erillinen säännös asiasta myös kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 6 lukuun. Lain 26 §:ään lisättäisiin uusi 2 momentti, jossa viitattaisiin työsopimuslain 11 a §:n 1 ja 2 momenttiin. Ottaen huomioon virkasuhteen erilaisen luonteen verrattuna työsuhteeseen, ei viittaus mainitun pykälän 3 momenttiin, jossa säädetään työntekijän oikeudesta palata noudattamaan kokoaikaisen työsopimuksensa ehtoja, ole tarpeen. Viranhaltija on otettu tiettyyn virkaan tai virkasuhteeseen ja hänellä on siihen oikeus ilman nimenomaista säännöstäkin.

1.4. Työttömyysturvalaki

3 luku . Etuuden saamisen yleiset rajoitukset

3 §. Työkyvyttömyys. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että työkyvyttömänä pidetään henkilöä, joka saa sairausvakuutuslain mukaista sairauspäivärahaa tai osasairauspäivärahaa. Työkyvyttömänä pidettäisiin siis myös henkilöä, joka saa sairausvakuutuslain mukaista osasairauspäivärahaa. Osasairauspäivärahan saajalla ei työkyvyttömyytensä vuoksi olisi oikeutta työttömyysetuuteen. Osasairauspäiväraha ja työttömyysetuus eivät voisi tulla maksettaviksi samanaikaisesti.

Lisäksi pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi tarkistukset, jotka johtuvat 1 päivänä tammikuuta 2005 voimaantulleesta sairausvakuutuslaista. Mainitulla lailla sairausvakuutuslaki (347/1963) on kumottu. Sen johdosta työttömyysturvalain 3 luvun 3 §:n 1 momentin säädösviittaus sairausvakuutuslakiin ehdotetaan muutettavaksi uutta lakia vastaavaksi. Koska sairausvakuutuslain 8 luvun 1 §:n mukaan työkyvyttömyyden aiheuttaman ansionmenetyksen korvaamiseksi maksetaan sairauspäivärahaa, ehdotetaan

vastaava muutos tehtäväksi myös tähän lainkohtaan.

5 luku. Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset

3 §. Palkansaajan työssäoloehto. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi, että aika, jolta henkilö on saanut sairausvakuutuslain mukaista osasairauspäivärahaa ja jota ei lueta työssäoloehtoon pidentäisi palkansaajan työssäoloehdon tarkastelujaksoa.

4 §. Palkansaajan työssäoloehtoon luettava työ. Pykälän 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, ettei työssäoloehtoon lueta työtä, jota henkilö on tehnyt osasairauspäivärahaa saadessaan. Ottaen huomioon osasairauspäivärahajärjestelmän tarkoituksen ja sen edellyttämän työkyvyttömyyden ja kun lisäksi osasairauspäiväraha myönnetään sairauspäivärahan sijaan, tarkoituksenmukaisinta on, että osasairauspäivärahan saaminen rinnastuu sairauspäivärahan saamiseen eikä osasairauspäivärahakaudella työskentely näin ole palkansaajan työssäoloehtoon luettavaa työtä.

7 §. Yrittäjän työssäoloehto. Vastaavasti kuin palkansaajan työssäoloehdon osalta yrittäjän työssäoloehdon osalta ehdotetaan pykälän 1 momentissa säädettäväksi, ettei työssäoloehtoon lueta työtä, jota henkilö on tehnyt osasairauspäivärahaa saadessaan sekä 2 momentissa säädettäväksi, että tarkastelujaksoa pidennetään ajalta, jolta henkilö saa osasairauspäivärahaa.

1.5. Laki julkisesta työvoimapalvelusta

9 luku. Koulutustuki

4 §. Koulutustuen saamisen rajoitukset. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että osasairauspäivärahan saajalla ei olisi oikeutta samalta ajalta koulutustukeen. Myös koulutustukijärjestelmässä osasairauspäivärahan saaja rinnastuisi sairauspäivärahan saajaan.

Lisäksi pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi tarkistukset, jotka johtuvat 1 päivänä tammikuuta 2005 voimaan tulleesta sairausvakuutuslaista ja 15 päivänä heinäkuuta 2005 voimaan tulleesta Kansaneläkelaitoksen

kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetusta laista (566/2005). Mainituilla laeilla on kumottu sairausvakuutuslaki (347/1963) ja kuntoutusrahaki (611/1991). Sen johdosta säädösviitaukset ja etuuden nimet ehdotetaan muutettavaksi voimassa olevaa lainsäädäntöä vastaaviksi.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Ehdotetun sairausvakuutuslain 8 luvun 12 § 1 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin osasairauspäivärahan maksukausien pituuksista. Lisäksi 2 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin niistä selvityksistä, joita vakuutetun on esitettävä, jotta osasairauspäiväraha voidaan maksaa osasairauspäivärahan vähimmäisaikaa lyhyemmältä ajalta.

3. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

4. Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Osasairauspäivärahaa maksettaisiin vakuutetun toimeentuloa turvaavana etuutena ajalta, jolla vakuutettu työskentelee osaaikaisesti ollessaan vielä sairausvakuutuslain tarkoittamalla tavalla työkyvytön. Osasairauspäivärahaa maksettaisiin vakuutetulle työtulon ohella työkyvyttömyyden aikaisen osa-aikatyötä koskevan sopimuksen voimassaoloajalta. Järjestely on kaikkien osapuolten osalta vapaaehtoinen ja sen tarkoituksena on tukea vakuutetun paluuta työelämään pitkähkön työkyvyttömyyden jälkeen.

Ilman osasairauspäivärahaan oikeuttavaa työskentelyä vakuutetulle maksettaisiin samalta ajalta sairauspäivärahaa. Määrältään osasairauspäiväraha vastaa puolta vastaavalle ajalle maksettavasta sairauspäivärahasta. Esityksellä ei heikennetä kenenkään sairauden aikaista toimeentuloturvaa, joten se voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**sairausvakuutuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä joulukuuta 2004 annetun sairausvakuutuslain (1224/2004) 1 luvun 4 §:n 6 kohta, 8 luvun otsikko, 8 luvun 7 §:n 2 momentti, 15 luvun 4 §:n 1 momentin 1 kohta ja 15 luvun 20 §:n 1 momentti, sekä
lisätään 8 lukuun uusi 11—13 § ja 11 lukuun uusi 12 § seuraavasti:

1 luku

11 §

Lain tarkoitus ja soveltamisala*Oikeus osasairauspäivärahaan*

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

6) *päivärahaetuudella* sairauspäivärahaa, osasairauspäivärahaa, vanhempainpäivärahaa ja erityishoitorahaa.

8 luku

Sairauspäiväraha ja osasairauspäiväraha

7 §

Omavastuu aika

Jos vakuutetun työkyvyttömyys alkaa saman sairauden perusteella uudelleen 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jolta viimeksi maksettiin sairauspäivärahaa tai osasairauspäivärahaa, sairauspäiväraha maksetaan työkyvyttömyyden alkamispäivää seuraavasta arkipäivästä.

Osasairauspäiväraha on tarkoitettu tukemaan 4 §:n mukaisesti työkyvyttömän 16—67 -vuotiaan vakuutetun paluuta työelämään.

Työntekijällä tai yrittäjällä, jolle on myönnetty sairauspäivärahaa ja joka on edelleen 4 §:n mukaisesti työkyvytön, on oikeus osasairauspäivärahaan välittömästi sairauspäivärahan jälkeen tässä pykälässä säädettyjen edellytysten täyttyessä.

Osasairauspäivärahoikeuden edellytyksenä on, että vakuutettu on ollut oikeutettu 8 §:n mukaiseen enimmäisaikaan lasketta-vaan sairauspäivärahaan vähintään 60 arkipäivän ajan välittömästi ennen osasairauspäivärahakauden alkua ja että vakuutettu pystyy terveystään ja toipumistaan vaarantamatta hoitamaan osan työtehtävistään. Lisäksi edellytetään, että vakuutetun työaika on ennen sairauspäivärahakautta ollut kokoaikatyön mukainen ja että hän on sopinut työnsä tekemisestä osa-aikaisesti siten, että työaika ja palkka vähentyvät vähintään 40 prosenttia ja enintään 60 prosenttia aiemmasta. Sopimuksen osa-aikatyöstä on oltava voimassa koko osasairauspäivärahakauden. Yrittäjän oikeus osasairauspäivärahaan edellyttää, että omassa yrityksessä tehty työ vähenee vähintään 40 prosenttia ja enintään 60 prosenttia aiemmas-

ta osasairauspäivärahakauden ajaksi.

Jos vakuutetun oikeus osasairauspäivärahaan päättyy kesken osasairauspäivärahakauden sairauden, työsuhteen päättymisen tai muun vastaavan syyn vuoksi, vakuutettu palaa takaisin sairauspäivärahalle jäljellä olevia osasairauspäivärahapäiviä vastaavaksi ajaksi.

12 §

Osasairauspäivärahan maksaminen

Osasairauspäivärahaa maksetaan enintään 72 arkipäivältä. Se voidaan maksaa yhtäjaksoisesti tai vähintään 12 arkipäivän yhtäjaksoiselta ajalta. Osasairauspäivärahaa maksetaan sairauspäivärahan päättymistä seuraavasta arkipäivästä. Ensimmäisen osasairauspäivärahajakson tulee alkaa välittömästi sellaisen sairauspäivärahakauden jälkeen, jonka perusteella vakuutetulle syntyy 10 §:n mukaisesti oikeus osasairauspäivärahaan. Osasairauspäivärahan maksukausista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Jos vakuutettu siirtyy sairauspäivärahalle, vanhempainpäivärahalle tai työttömyysturvain 3 luvun 3 §:n 3 momentissa tarkoitettulle työttömyysetuudelle kesken osasairauspäivärahakauden, osasairauspäivärahaa voidaan maksaa myös 12 arkipäivää lyhyemmältä ajalta. Osasairauspäivärahan maksamisen edellytyksenä on tällöin, että vakuutettu esittää luotettavasti osasairauspäivärahoikeuden päättymisen syyn. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin siitä, minkälaisia selvityksiä vakuutetun on esitettävä hakieensa osasairauspäivärahaa 12 arkipäivää lyhyemmältä ajalta.

Jos vakuutettu palaa kokoaikaisesti työhönsä, osasairauspäivärahaa voidaan maksaa uudelleen, vaikka vakuutetulla ei ole välillä ollut oikeutta sairauspäivärahaan 60 arkipäivää, jos

1) vakuutettu ei ole saanut vielä enimmäisaikaa osasairauspäivärahaa; ja

2) vakuutettu on kokoaikaisen työskentelyn jälkeen ollut oikeutettu sairauspäivärahaan vähintään 1 arkipäivän ajan; ja

3) kokoaikainen työskentely osasairauspäivärahajakson jälkeen ei ole kestänyt kauempaa kuin 30 päivää.

Osasairauspäivärahan enimmäisaikaa las-

kettaessa otetaan huomioon kaikki osasairauspäivärahapäivät kahden edeltäneen vuoden ajalta. Osasairauspäivärahan enimmäisaikaa laskettaessa otetaan kuitenkin huomioon myös päivät, joilta osasairauspäivärahaa ei ole maksettu sen vuoksi, että vakuutetulle on samalta ajalta maksettu vanhempainpäivärahaa. Jos vakuutettu on ollut yhtäjaksoisesti työkykyinen 12 kuukauden ajan, tätä edeltäneitä osasairauspäivärahapäiviä ei oteta osasairauspäivärahan enimmäisaikaa laskettaessa huomioon.

13 §

Muut osasairauspäivärahaan sovellettavat säännökset

Jos osasairauspäivärahasta ei muuta erikseen säädetä, sovelletaan siihen soveltuvin osin mitä tässä laissa säädetään sairauspäivärahasta lukuun ottamatta 7 luvun 4 §:n ja 15 luvun 10 §:n säännöksiä.

11 luku

Päivärahaetuuksien määrä

12 §

Osasairauspäivärahan määrä

Sen estämättä, mitä tämän luvun 1—7 §:ssä säädetään, osasairauspäivärahan määrä on aina puolet sitä välittömästi edeltävän sairauspäivärahan määrästä. Edeltävän sairauspäivärahan määrässä ei kuitenkaan oteta huomioon 12 luvussa tarkoitettuja sairauspäivärahaan nähden ensisijaisia etuuksia.

15 luku

Toimeenpanoa koskevat säännökset

4 §

Päivärahaetuuksien hakemista koskevat määräajat

Päivärahaetuuksia on haettava seuraavasti:

1) sairauspäivärahaa, osasairauspäivärahaa, erityishoitorahaa ja erityisäitiysrahaa neljän kuukauden kuluessa siitä päivästä, josta alkaen etuutta halutaan saada;

20 §

Ilmoitukset olosuhteiden muutoksista

Jos etuuden saajan olosuhteissa tapahtuu sellainen muutos, joka vaikuttaa oikeuteen saada etuutta tai pienentää etuuden määrää, hänen tulee viipymättä ilmoittaa muutoksesta Kansaneläkelaitokselle. Tällaisia olosuhteiden muutoksia ovat:

- 1) jos vakuutettu ryhtyy päivärahaetuuskautella ansiotyöhön tai omaan työhön;
- 2) ottovanhemman vanhempainrahaa saava keskeyttää ottolapsen hoidon;
- 3) jos äitiysraha halutaan maksettavan isälle vanhempainrahana 9 luvun 13 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa tai äidin kuoleman vuoksi;
- 4) oikeus tämän lain mukaisen etuuden saamisen estävään tai etuutta vähentävään

muun lain perusteella maksettavaan etuuteen alkaa;

5) vakuutettu alkaa saada korvausta tämän lain mukaisista korvattavista kustannuksista muun lain perusteella;

6) vakuutetun oikeus päivärahaan päättyy tämän lain 8 luvun 5 §:ssä tai 9 luvun 15 §:ssä tarkoitetun rajoituksen vuoksi;

7) vakuutettu muuttaa pois Suomesta;

8) yrittäjien eläkelain tai maatalousyrittäjien eläkelain mukainen vakuutus lakkaa olemassa voimassa tai vakuutetun työtulon määrä muuttuu palkanmaksukaudella;

9) vakuutetun osa-aikatyötä koskeva sopimus päättyy kesken osasairauspäivärahakauden; sekä

10) muu vastaava muutos olosuhteissa, joista vakuutetun on tullut ilmoittaa etuutta hakiessaan.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki**työsopimuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 26 päivänä tammikuuta 2001 annetun työsopimuslain (55/2001) 2 lukuun uusi 11 a § seuraavasti:

2 luku

Työnantajan velvollisuudet

11 a §

Osa-aikainen sairauspoissaolo

Työntekijän oikeudesta osasairauspäivärahaan ja sen perusteena olevasta määräaikaisesta osa-aikatyötä koskevasta sopimuksesta säädetään sairausvakuutuslain 8 luvun 11 §:ssä. Osa-aikaisen sairauspoissaolon tarkoituksena on tukea työntekijän oma-aloitteista työhön paluuta pitkäaikaisen sairausloman jälkeen. Sopimus osa-aikatyöstä tehdään työntekijän terveydentilaa koskevan selvityk-

sen perusteella.

Osa-aikatyötä koskevan sopimuksen muuttamisesta kesken sopimuskauden on sovittava. Määräaikainen sopimus päättyy kuitenkin kesken sopimuskauden, jos työntekijä ei sairautensa vuoksi kykene enää suoriutumaan osa-aikatyöstään.

Osa-aikatyötä koskevan sopimuksen päättyessä työntekijällä on oikeus palata noudattamaan osa-aikatyösopimusta edeltävän kokaikaisen työsopimuksensa ehtoja.

—————
Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

3.

Laki**kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 26 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään kunnallisesta viranhaltijasta 11 päivänä huhtikuuta 2003 annetun lain (304/2003) 26 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

26 §

(55/2001) 2 luvun 11 a §:n 1 ja 2 momentissa säädetään.

Virkavapaa

Viranhaltijan osa-aikaisesta sairauspoissaolosta on voimassa mitä työsopimuslain

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2007.

4.

Laki**työttömyysturvalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 2002 annetun työttömyysturvalain (1290/2002) 3 luvun 3 §:n 1 momentti, 5 luvun 3 §:n 3 momentti, 5 luvun 4 §:n 4 momentti sekä 5 luvun 7 §:n 1 ja 2 momentti, sellaisena kuin niistä 5 luvun 7 §:n 1 momentti on laissa 1047/2004 seuraavasti:

3 luku

Etuuden saamisen yleiset rajoitukset

3 §

Työkyvyttömyys

Työkyvyttömällä henkilöllä ei ole oikeutta

työttömyysetuuteen. Työkyvyttömänä pidetään henkilöä, joka saa sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaista sairauspäivärahaa tai osasairauspäivärahaa tai kansaneläkelain (347/1956) mukaista työkyvyttömyyseläkettä tai kuntoutustukea taikka täyden työkyvyttömyyden perusteella maksettavaa etuutta jonkin muun lain nojalla. Työkyvyttömänä pidetään myös henkilöä, joka on todettu sai-

rausvakuutuslain tai kansaneläkelain mukaisesti työkyvyttömäksi, vaikka etuutta ei ole hänelle myönnetty.

5 luku

Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset

3 §

Palkansaajan työssäoloehto

Jos henkilö sairauden, laitoshoidon, kuntoutuksen, asevelvollisuuden, siviilipalveluksen, päätoimisten opintojen, lapsen syntymän, enintään 3-vuotiaan lapsen hoidon tai muun näihin verrattavan hyväksyttävän syyn johdosta on estynyt olemasta työmarkkinoilla, edellä 1 tai 2 momentissa mainittua tarkastelujaksoa pidennetään vastaavasti, kuitenkin enintään seitsemän vuotta. Henkilön ollessa työssä, jonka palkkauskustannuksiin on myönnetty yhdistelmätukea, tarkastelujaksoa pidennetään ajalla, jolta työtä ei 4 §:n 4 momentin rajoituksen vuoksi lueta työssäoloehtoon. Tarkastelujaksoa pidennetään ajalta, jolta henkilö saa osasairauspäivärahaa.

4 §

Palkansaajan työssäoloehtoon luettava työ

Työssäoloehtoon luetaan puolet niiden kalenteriviikkojen lukumäärästä, joina tehdyn työn palkkauskustannuksiin työnantaja on saanut samalta ajalta työmarkkinatukea ja julkisesta työvoimapalvelusta annettussa lais-

sa tarkoitettua työllistämistukea. Työssäoloehtoon ei lueta työtä, jota henkilö on tehnyt osasairauspäivärahaa saadessaan.

7 §

Yrittäjän työssäoloehto

Yrittäjän työssäoloehto täyttyy, kun henkilö lähinnä edellisten 48 kuukauden aikana (tarkastelujakso) on työskennellyt yhteensä 24 kuukautta yrittäjänä siten, että yritystoiminta on ollut laajuudeltaan olennaista. Kukaan yrittäjänä työskennellyt jakso luetaan yrittäjän työssäoloehtoon vain kerran. Työssäoloehtoon ei lueta työtä, jota henkilö on tehnyt osasairauspäivärahaa saadessaan. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin siitä yrittäjien eläkelain tai maatalousyrittäjien eläkelain mukaisen vakuutuksen työtulosta sekä työntekijäin eläkelain mukaisesta työansiosta, joka osoittaa, että yritystoiminta on laajuudeltaan olennaista.

Jos henkilö sairauden, laitoshoidon, kuntoutuksen, asevelvollisuuden, siviilipalveluksen, päätoimisten opintojen, lapsen syntymän, enintään 3-vuotiaan lapsen hoidon tai muun näihin verrattavan hyväksyttävän syyn johdosta on estynyt olemasta työmarkkinoilla tai on työskennellyt osasairauspäivärahaa saadessaan, edellä 1 momentissa mainittua tarkastelujaksoa pidennetään vastaavasti, kuitenkin enintään seitsemän vuotta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2007.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

5.

Laki**julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 9 luvun 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkisesta työvoimapalvelusta 30 päivänä joulukuuta 2002 annetun lain (1295/2002) 9 luvun 4 §:n 1 momentti seuraavasti:

9 luku

Koulutustuki

4 §

Koulutustuen saamisen rajoitukset

Koulutustukeen ei ole oikeutta ajalta, jolta opiskelija saa:

- 1) sairausvakuutuslain mukaista sairauspäivärahaa tai osasairauspäivärahaa; tai
- 2) Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) tai työntekijäin eläkelain

(395/1961) 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen lakien tai eläkesääntöjen taikka momentissa tarkoitettun eläkeohjesäännön mukaista kuntoutusrahaa taikka ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuksen, liikennevakuutuksen tai sotilasvammalain (404/1948) kuntoutusta koskevien säännösten perusteella.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2007.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 22 päivänä joulukuuta 2005

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Tuula Haatainen*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

1.

Laki

sairausvakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä joulukuuta 2004 annetun sairausvakuutuslain (1224/2004) 1 luvun 4 §:n 6 kohta, 8 luvun otsikko, 8 luvun 7 §:n 2 momentti, 15 luvun 4 §:n 1 momentin 1 kohta ja 15 luvun 20 §:n 1 momentti, sekä
lisätään 8 lukuun uusi 11—13 § ja 11 lukuun uusi 12 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 luku

1 luku

Lain tarkoitus ja soveltamisala

Lain tarkoitus ja soveltamisala

4 §

4 §

Määritelmät

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

6) *päivärahaetuudella* sairauspäivärahaa, vanhempainpäivärahaa ja erityishoitorahaa;

6) ***päivärahaetuudella*** sairauspäivärahaa, *osasairauspäivärahaa*, vanhempainpäivärahaa ja erityishoitorahaa.

8 luku

8 luku

Sairauspäiväraha ja osasairauspäiväraha

Sairauspäiväraha ja osasairauspäiväraha

7 §

7 §

Ostavastuu aika

Ostavastuu aika

Jos vakuutetun työkyvyttömyys alkaa saman sairauden perusteella uudelleen 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jolta viimeksi maksettiin sairauspäivärahaa, sairauspäiväraha maksetaan työkyvyttömyyden alkamispäivää seuraavasta arkipäivästä.

Jos vakuutetun työkyvyttömyys alkaa saman sairauden perusteella uudelleen 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jolta viimeksi maksettiin sairauspäivärahaa *tai osasairauspäivärahaa*, sairauspäiväraha maksetaan työkyvyttömyyden alkamispäivää seuraavasta arkipäivästä.

Oikeus osasairauspäivärahaan

Osasairauspäiväraha on tarkoitettu tukemaan 4 §:n mukaisesti työkyvyttömän 16–67-vuotiaan vakuutetun paluuta työelämään.

Työntekijällä tai yrittäjällä, jolle on myönnetty sairauspäivärahaa ja joka on edelleen 4 §:n mukaisesti työkyvytön, on oikeus osasairauspäivärahaan välittömästi sairauspäivärahan jälkeen tässä pykälässä säädettyjen edellytysten täytyessä.

*Osasairauspäivärahoikeuden edellytyksenä on, että vakuutettu on ollut oikeutettu 8 §:n mukaiseen enimmäisaikaan lasketta-vaan sairauspäivärahaan vähintään 60 arkipäivän ajan välittömästi ennen osasairauspäivärahakauden alkua ja että vakuutettu pystyy terveyttään ja toipumistaan vaarantamatta hoitamaan osan työtehtävi-
tään. Lisäksi edellytetään, että vakuutetun työaika on ennen sairauspäivärahakautta ollut kokoaikatyön mukainen ja että hän on sopinut työnsä tekemisestä osa-aikaisesti siten, että työaika ja palkka vähentyvät vähintään 40 prosenttia ja enintään 60 prosenttia aiemmasta. Sopimuksen osa-aikatyöstä on oltava voimassa koko osasairauspäivärahakauden. Yrittäjän oikeus osasairauspäivärahaan edellyttää, että omassa yrityksessä tehty työ vähenee vähintään 40 prosenttia ja enintään 60 prosenttia aiemmasta osa-sairauspäivärahakauden ajaksi.*

Jos vakuutetun oikeus osasairauspäivärahaan päättyy kesken osasairauspäivärahakauden sairauden, työsuhteen päättymisen tai muun vastaavan syyn vuoksi, vakuutettu palaa takaisin sairauspäivärahalle jäljellä olevia osasairauspäivärahapäiviä vastaavaksi ajaksi.

12 §

Osasairauspäivärahan maksaminen

Osasairauspäivärahaa maksetaan enintään 72 arkipäivältä. Se voidaan maksaa yhtäjaksoisesti tai vähintään 12 arkipäivän yhtäjaksoiselta ajalta. Osasairauspäivärahaa maksetaan sairauspäivärahan päättymistä seuraavasta arkipäivästä. Ensimmäisen osasairauspäiväraajakson tulee alkaa välittömästi sellaisen sairauspäiväraajakauden jälkeen, jonka perusteella vakuutetulle syntyy 10 §:n mukaisesti oikeus osasairauspäivärahaan. Osasairauspäivärahan maksukausista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Jos vakuutettu siirtyy sairauspäivärahalta, vanhempainpäivärahalle tai työttömyysturvalain 3 luvun 3 §:n 3 momentissa tarkoitettulle työttömyysetuudelle kesken osasairauspäiväraajakauden, osasairauspäivärahaa voidaan maksaa poikkeuksellisesti myös 12 arkipäivää lyhyemmältä ajalta. Osasairauspäivärahan maksamisen edellytyksenä on tällöin, että vakuutettu esittää luotettavasti osasairauspäivärahaoikeuden päättymisen syyn. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin siitä, minkälaisia selvityksiä vakuutetun on esitettävä hakieksaan osasairauspäivärahaa 12 arkipäivää lyhyemmältä ajalta.

Jos vakuutettu palaa kokoaikaisesti työhönsä, osasairauspäivärahaa voidaan maksaa uudelleen, vaikka vakuutetulla ei ole välillä ollut oikeutta sairauspäivärahaan 60 arkipäivää, jos

- 1) vakuutettu ei ole saanut vielä enimmäisaikaa osasairauspäivärahaa; ja
- 2) vakuutettu on kokoaikaisen työskentelyn jälkeen ollut oikeutettu sairauspäivärahaan vähintään 1 arkipäivän ajan; ja
- 3) kokoaikainen työskentely osasairauspäiväraajakson jälkeen ei ole kestänyt kauempaa kuin 30 päivää.

Osasairauspäivärahan enimmäisaikaa laskettaessa otetaan huomioon kaikki osasairauspäivärahapäivät kahden edeltäneen vuoden ajalta. Osasairauspäivärahan enimmäisaikaa laskettaessa otetaan kuitenkin huomioon myös päivät, joilta osasairauspäivärahaa ei ole maksettu sen vuoksi, että

vakuutetulle on samalta ajalta maksettu vanhempainpäivärahaa. Jos vakuutettu on ollut yhtäjaksoisesti työkykyinen 12 kuukauden ajan, tätä edeltäneitä osasairauspäivärahopäiviä ei oteta huomioon osasairauspäivärahan enimmäisaikaa laskettaessa.

13 §

Muut osasairauspäivärahaan sovellettavat säännökset

Jos osasairauspäivärahasta ei muuta erikseen säädetä, sovelletaan siihen soveltuvin osin mitä tässä laissa säädetään sairauspäivärahasta lukuun ottamatta 7 luvun 4 §:n ja 15 luvun 10 §:n säännöksiä.

11 luku

Päivärahaetuuksien määrä

12 §

Osasairauspäivärahan määrä

Sen estämättä, mitä tämän luvun 1—7 §:ssä säädetään, osasairauspäivärahan määrä on aina puolet sitä välittömästi edeltävän sairauspäivärahan määrästä. Edeltävän sairauspäivärahan määrässä ei kuitenkaan oteta huomioon 12 luvussa tarkoitettuja sairauspäivärahaan nähden ensisijaisia etuuksia.

15 luku

Toimeenpanoa koskevat säännökset

4 §

Päivärahaetuuksien hakemista koskevat määräajat

Päivärahaetuuksia on haettava seuraavasti:

1) sairauspäivärahaa, erityishoitorahaa ja erityisäitiysrahaa neljän kuukauden kulu-

15 luku

Toimeenpanoa koskevat säännökset

4 §

Päivärahaetuuksien hakemista koskevat määräajat

Päivärahaetuuksia on haettava seuraavasti:

1) sairauspäivärahaa, *osasairauspäivärahaa*, erityishoitorahaa ja erityisäitiysrahaa

Voimassa oleva laki

Ehdotus

sa siitä päivästä, josta alkaen etuutta halutaan saada;

neljän kuukauden kuluessa siitä päivästä, josta alkaen etuutta halutaan saada;

20 §

Ilmoitukset olosuhteiden muutoksista

Jos etuuden saajan olosuhteissa tapahtuu sellainen muutos, joka vaikuttaa oikeuteen saada etuutta tai pienentää etuuden määrää, hänen tulee viipymättä ilmoittaa muutoksesta Kansaneläkelaitokselle. Tällaisia olosuhteiden muutoksia ovat:

- 1) jos vakuutettu ryhtyy päivärahaetuuskautella ansiotyöhön tai omaan työhön;
- 2) ottovanhemman vanhempainrahaa saava keskeyttää ottolapsen hoidon;
- 3) jos äitiysraha halutaan maksettavan isälle vanhempainrahana 9 luvun 13 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa tai äidin kuoleman vuoksi;
- 4) oikeus tämän lain mukaisen etuuden saamisen estävään tai etuutta vähentävään muun lain perusteella maksettavaan etuuteen alkaa;
- 5) vakuutettu alkaa saada korvausta tämän lain mukaisista korvattavista kustannuksista muun lain perusteella;
- 6) vakuutetun oikeus päivärahaan päättyy tämän lain 8 luvun 5 §:ssä tai 9 luvun 15 §:ssä tarkoitetun rajoituksen vuoksi;
- 7) vakuutettu muuttaa pois Suomesta;
- 8) yrittäjien eläkelain tai maatalousyrittäjien eläkelain mukainen vakuutus lakkaa olemasta voimassa tai vakuutetun työtulon määrä muuttuu palkanmaksukaudella; *sekä*
- 9) muu vastaava muutos olosuhteissa, joista vakuutetun on tullut ilmoittaa etuutta hakiessaan

20 §

Ilmoitukset olosuhteiden muutoksista

Jos etuuden saajan olosuhteissa tapahtuu sellainen muutos, joka vaikuttaa oikeuteen saada etuutta tai pienentää etuuden määrää, hänen tulee viipymättä ilmoittaa muutoksesta Kansaneläkelaitokselle. Tällaisia olosuhteiden muutoksia ovat:

- 1) jos vakuutettu ryhtyy päivärahaetuuskautella ansiotyöhön tai omaan työhön;
- 2) ottovanhemman vanhempainrahaa saava keskeyttää ottolapsen hoidon;
- 3) jos äitiysraha halutaan maksettavan isälle vanhempainrahana 9 luvun 13 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa tai äidin kuoleman vuoksi;
- 4) oikeus tämän lain mukaisen etuuden saamisen estävään tai etuutta vähentävään muun lain perusteella maksettavaan etuuteen alkaa;
- 5) vakuutettu alkaa saada korvausta tämän lain mukaisista korvattavista kustannuksista muun lain perusteella;
- 6) vakuutetun oikeus päivärahaan päättyy tämän lain 8 luvun 5 §:ssä tai 9 luvun 15 §:ssä tarkoitetun rajoituksen vuoksi;
- 7) vakuutettu muuttaa pois Suomesta;
- 8) yrittäjien eläkelain tai maatalousyrittäjien eläkelain mukainen vakuutus lakkaa olemasta voimassa tai vakuutetun työtulon määrä muuttuu palkanmaksukaudella;
- 9) *vakuutetun osa-aikatyötä koskeva sopimus päättyy kesken osasairauspäivärahauden; sekä*
- 10) muu vastaava muutos olosuhteissa, joista vakuutetun on tullut ilmoittaa etuutta hakiessaan

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki

työsopimuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 26 päivänä tammikuuta 2001 annetun työsopimuslain (55/2001) 2 lukuun uusi 11 a § seuraavasti:

2 luku

Työnantajan velvollisuudet

11 a §

Osa-aikainen sairauspoissaolo

Työntekijän oikeudesta osasairauspäivärahaan ja sen perusteena olevasta määräaikaisesta osa-aikatyötä koskevasta sopimuksesta säädetään sairausvakuutuslain 8 luvun 11 §:ssä. Osa-aikaisen sairauspoissaolon tarkoituksena on tukea työntekijän oma-aloitteista työhön paluuta pitkäaikaisen sairausloman jälkeen. Sopimus osa-aikatyöstä tehdään työntekijän terveydentilaa koskevan selvityksen perusteella.

Osa-aikatyötä koskevan sopimuksen muuttamisesta kesken sopimuskauden on sovitettava. Määräaikainen sopimus päättyy kuitenkin kesken sopimuskauden, jos työntekijä ei sairautensa vuoksi kykene enää suoriutumaan osa-aikatyöstään.

Osa-aikatyötä koskevan sopimuksen päättyessä työntekijällä on oikeus palata noudattamaan osa-aikatyösopimusta edeltävän työsopimuksensa ehtoja.

—————
*Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tam-
mikuuta 2007.*
—————

3.

Laki

kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 26 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään kunnallisesta viranhaltijasta 11 päivänä huhtikuuta 2003 annetun lain (304/2003)
26 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

26 §

Virkavapaa

—————
*Viranhaltijan osa-aikaisesta sairauspois-
saolosta on voimassa mitä työsopimuslain
(55/2001) 2 luvun 11 a §:n 1 ja 2 momen-
tissa säädetään.*
—————

—————
*Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tam-
mikuuta 2007.*
—————

4.

Laki**työttömyysturvalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 2002 annetun työttömyysturvalain (1290/2002) 3 luvun 3 §:n 1 momentti 5 luvun 3 §:n 3 momentti, 5 luvun 4 §:n 4 momentti sekä 5 luvun 7 §:n 1 ja 2 momentti, sellaisena kuin niistä 5 luvun 7 §:n 1 momentti on laissa 1047/2004 seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 luku

3 luku

Etuuden saamisen yleiset rajoitukset**Etuuden saamisen yleiset rajoitukset**

3 §

3 §

*Työkyvyttömyys**Työkyvyttömyys*

Työkyvyttömällä henkilöllä ei ole oikeutta työttömyysetuuteen. Työkyvyttömänä pidetään henkilöä, joka saa sairausvakuutuslain (364/1963) mukaista päivärahaa tai kansaneläkelain (347/1956) mukaista työkyvyttömyyseläkettä tai kuntoutustukea taikka täyden työkyvyttömyyden perusteella maksettavaa etuutta jonkin muun lain nojalla. Työkyvyttömänä pidetään myös henkilöä, joka on todettu sairausvakuutuslain tai kansaneläkelain mukaisesti työkyvyttömäksi, vaikka etuutta ei ole hänelle myönnetty.

Työkyvyttömällä henkilöllä ei ole oikeutta työttömyysetuuteen. Työkyvyttömänä pidetään henkilöä, joka saa sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaista *sairauspäivärahaa tai osasairauspäivärahaa* tai kansaneläkelain (347/1956) mukaista työkyvyttömyyseläkettä tai kuntoutustukea taikka täyden työkyvyttömyyden perusteella maksettavaa etuutta jonkin muun lain nojalla. Työkyvyttömänä pidetään myös henkilöä, joka on todettu sairausvakuutuslain tai kansaneläkelain mukaisesti työkyvyttömäksi, vaikka etuutta ei ole hänelle myönnetty.

5 luku

5 luku

Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset**Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset**

3 §

3 §

*Palkansaajan työssäoloehto**Palkansaajan työssäoloehto*

Jos henkilö sairauden, laitoshoidon, kuntoutuksen, asevelvollisuuden, siviilipalveluksen, päätoimisten opintojen, lapsen syntymän, enintään 3-vuotiaan lapsen hoidon

Jos henkilö sairauden, laitoshoidon, kuntoutuksen, asevelvollisuuden, siviilipalveluksen, päätoimisten opintojen, lapsen syntymän, enintään 3-vuotiaan lapsen hoidon

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tai muun näihin verrattavan hyväksyttävän syyn johdosta on estynyt olemasta työmarkkinoilla, edellä 1 tai 2 momentissa mainittua tarkastelujaksoa pidennetään vastaavasti, kuitenkin enintään seitsemän vuotta. Henkilön ollessa työssä, jonka palkkauskustannuksiin on myönnetty yhdistelmätukea, tarkastelujaksoa pidennetään ajalla, jolta työtä ei 4 §:n 4 momentin rajoituksen vuoksi lueta työssäoloehtoon.

tai muun näihin verrattavan hyväksyttävän syyn johdosta on estynyt olemasta työmarkkinoilla, edellä 1 tai 2 momentissa mainittua tarkastelujaksoa pidennetään vastaavasti, kuitenkin enintään seitsemän vuotta. Henkilön ollessa työssä, jonka palkkauskustannuksiin on myönnetty yhdistelmätukea, tarkastelujaksoa pidennetään ajalla, jolta työtä ei 4 §:n 4 momentin rajoituksen vuoksi lueta työssäoloehtoon. *Tarkastelujaksoa pidennetään ajalta, jolta henkilö saa osasairauspäivärahaa.*

4 §

Palkansaajan työssäoloehtoon luettava työ

Työssäoloehtoon luetaan puolet niiden kalenteriviikkojen lukumäärästä, joina tehdyn työn palkkauskustannuksiin työnantaja on saanut samalta ajalta työmarkkinatukea ja julkisesta työvoimapalvelusta annetussa laissa tarkoitettua työllistämistukea.

4 §

Palkansaajan työssäoloehtoon luettava työ

Työssäoloehtoon luetaan puolet niiden kalenteriviikkojen lukumäärästä, joina tehdyn työn palkkauskustannuksiin työnantaja on saanut samalta ajalta työmarkkinatukea ja julkisesta työvoimapalvelusta annetussa laissa tarkoitettua työllistämistukea. *Työssäoloehtoon ei lueta työtä, jota henkilö on tehnyt osasairauspäivärahaa saadessaan.*

7 §

Yrittäjän työssäoloehto

Yrittäjän työssäoloehto täyttyy, kun henkilö lähinnä edellisten 48 kuukauden aikana (tarkastelujakso) on työskennellyt yhteensä 24 kuukautta yrittäjänä siten, että yritystoiminta on ollut laajuudeltaan olennaista. Kukin yrittäjänä työskennelty jakso luetaan yrittäjän työssäoloehtoon vain kerran. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin siitä yrittäjien eläkelain tai maatalousyrittäjien eläkelain mukaisen vakuutuksen työtulosta sekä työntekijäin eläkelain mukaisesta työansioista, joka osoittaa, että yritystoiminta on laajuudeltaan olennaista.

7 §

Yrittäjän työssäoloehto

Yrittäjän työssäoloehto täyttyy, kun henkilö lähinnä edellisten 48 kuukauden aikana (tarkastelujakso) on työskennellyt yhteensä 24 kuukautta yrittäjänä siten, että yritystoiminta on ollut laajuudeltaan olennaista. Kukin yrittäjänä työskennelty jakso luetaan yrittäjän työssäoloehtoon vain kerran. *Työssäoloehtoon ei lueta työtä, jota henkilö on tehnyt osasairauspäivärahaa saadessaan.* Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin siitä yrittäjien eläkelain tai maatalousyrittäjien eläkelain mukaisen vakuutuksen työtulosta sekä työntekijäin eläkelain mukaisesta työansioista, joka osoittaa, että yritystoiminta on laajuudeltaan olennaista.

Jos henkilö sairauden, laitoshoidon, kuntoutuksen, asevelvollisuuden, siviilipalveluksen, päätoimisten opintojen, lapsen syntymän, enintään 3-vuotiaan lapsen hoidon tai muun näihin verrattavan hyväksyttävän syyn johdosta on estynyt olemasta työmarkkinoilla, edellä 1 momentissa mainittua tarkastelujaksoa pidennetään vastaavasti, kuitenkin enintään seitsemän vuotta.

Jos henkilö sairauden, laitoshoidon, kuntoutuksen, asevelvollisuuden, siviilipalveluksen, päätoimisten opintojen, lapsen syntymän, enintään 3-vuotiaan lapsen hoidon tai muun näihin verrattavan hyväksyttävän syyn johdosta on estynyt olemasta työmarkkinoilla *tai on työskennellyt osasairauspäivärahaa saadessaan*, edellä 1 momentissa mainittua tarkastelujaksoa pidennetään vastaavasti, kuitenkin enintään seitsemän vuotta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

5.

Laki

julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 9 luvun 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkisesta työvoimapalvelusta 30 päivänä joulukuuta 2002 annetun lain (1295/2002) 9 luvun 4 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 luku

9 luku

Koulutustuki

Koulutustuki

4 §

4 §

Koulutustuen saamisen rajoitukset

Koulutustuen saamisen rajoitukset

Koulutustukeen ei ole oikeutta ajalta, jolta opiskelija saa:

Koulutustukeen ei ole oikeutta ajalta, jolta opiskelija saa:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1) sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa; tai

2) kuntoutusrahalain (611/1991) tai työntekijäin eläkelain (395/1961) 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen lakien tai eläkesääntöjen taikka momentissa tarkoitettujen eläkeohjesäännön mukaista kuntoutusrahaa taikka ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuksen, liikennevakuutuksen tai sotilasvammalain (404/1948) kuntoutusta koskevien säännösten perusteella.

1) sairausvakuutuslain mukaista *sairauspäivärahaa tai osasairauspäivärahaa*; tai

2) *Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005)* tai työntekijäin eläkelain (395/1961) 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen lakien tai eläkesääntöjen taikka momentissa tarkoitettujen eläkeohjesäännön mukaista kuntoutusrahaa taikka ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuksen, liikennevakuutuksen tai sotilasvammalain (404/1948) kuntoutusta koskevien säännösten perusteella.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.